

HRVATSKI VOJNIK

Broj 29. Godina II; 15. travnja 2005. www.hrvatski-vojn timer.hr BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SIT 4,30 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

**Posađena lipa za
Ivana Pavla II.**

NEW DELHI

Novi indijski nosač

Pranab Mukherjee, indijski ministar obrane službeno je označio početak konstruiranja nosača aviona u brodogradilištu Cochin, 11. travnja. Projekt bi trebalo završiti u roku od osam godina, a nosač će biti dugačak 252 metra, na palubi će nositi 30-ak zrakoplova, a njime će upravljati 160 časnika i 1400 mornara. Nosač je dizajnirala indijska ratna mornarica, ali talijanska tvrtka Fincantieri će dijelom pomoći u nekim elementima njegove izgradnje. Inače, zasad je operativan samo jedan indijski nosač zrakoplova pod nazivom Viraat, a 2008. će u službu stupiti i nosač Admiral Gorshkov, koji su Rusi prodali Indiji i sada je u fazi rekonstruiranja.

LOS ANGELES

Bračni par švercao naoružanje

Kineska emigrantica Liang Xiuwen 11. travnja je na američkom sudu saslušala presudu kojom je osuđena na dvije i pol godine zatvora zbog ilegalnog transporta dijelova za projekte i lovačke avione u Kinu. Na istu kaznu pod istom optužbom još je 2003. osuđen i njezin suprug, Zhuang Jinghua. Dvojac poslovnih ljudi je preko svojih tvrtki, nelegalnom prodajom, prema riječima suca Stephena Wilsona, "potencijalno ugrozio sigurnost SAD-a". Nakon što Liang Xiuwen odsluži kaznu, dočekat će ga i deportacija iz SAD-a.

WASHINGTON

DNK identificirala zrakoplovca

DNK testiranje potvrdilo je da ljudski ostaci iskopani 1992. s groblja u mađarskom mjestu Bohonye pripadaju naredniku Robertu McKeeu, američkom zrakoplovcu, čiji se bombarder B-24 Liberator srušio 17. prosinca 1944. Toga dana je američki avion kretao iz Italije prema Njemačkoj, kako bi bombardirao ciljeve blizu grada Blechhammera. Ostaci narednika-strijelca bit će prevezeni u SAD i pokopani uz sve vojne počasti.

HEIDELBERG

Manje Amerikanaca u Europi

Prema priopćenju američke kopnene vojske, objavljenom 12. travnja, u slijedećih pet do deset godina broj pripadnika američkih trupa u zapadnoj i srednjoj Europi bit će reducirano sa 64 000 na 24 000. No, to smanjenje će obuhvatiti tek četiri od 13 glavnih američkih baza: Wiesbaden, Kaiserslautern i Grafenwoehr u Njemačkoj i Vicenzu u Italiji. Prvoimenovana će postati stožer američkih kopnenih trupa u Europi. Što se tiče ukupnog broja baza, one će sa 236 biti smanjene na 88.

WASHINGTON

Naredniku prijeti smrtna kazna

Na Vrhovnom vojnom sudu u Fort Braggi, Sjeverna Karolina, 11. travnja počelo je suđenje naredniku Hasanu Akbaru, optuženom za ubojstvo dvojice časnika. Prema optužnici, Akbar je 22. ožujka 2003. u kampu svoje postrojbe u Kuvajtu, netom prije napada američkih trupa na Irak, ubacio granate u tri šatora u kojima su spavali njegovi suborci. Tom prilikom poginula su dvojica, a ranjeno je 14 ljudi.

Bude li optužnica u potpunosti dokazana, Akbaru prijeti smrtna kazna, a njegovi odvjetnici se pozivaju na narednikovo mentalno oboljenje koje je uzrok tragediji.

CANBERRA

Repovi srušenog helikoptera

Nakon što se helikopter australske ratne mornarice tipa Sea King srušio u Indoneziji, i poginulo devetoro ljudi, ministarstvo obrane izdalo je službeno priopćenje kojim je željelo otkloniti sve spekulacije o neispravnosti tog tipa helikoptera. Kako stoji u priopćenju, dva helikoptera koji su s palube broda HMAS Kanimbla polijetali na zadaće pomoći žrtvama potresa u Indoneziji, provjeravali su

visoko uvežbani tehničari koji su imali certifikate. Po *svježem* izvješću od 9. ožujka, helikopteri su bili "odgovarajuće uporabljivi, održavani i opskrbljivani".

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)
Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@morh.hr)
Urednici rubrika: Marija Alvir
(marija.alvir@morh.hr), Domagoj Vlahović

Novinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipičić,
Fotografi: Tomislav Brandt, Davor Kirin,
Dubravko Kovač
Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Damir Bebek
Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)
Prijevod: Jasenka Pešek
Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo
tel: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić
Lektor: Lidija Bogišić
Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović
tel: 4568-699;
fax: 4551-852

Pretpлата:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje),
devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike
da nakon uplate kopiju uplatnice pošalju na adresu
TISAK trgovačko d.d. Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:
AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH
Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojn timer.hr>
E-mail: [hrvojn timer@morh.hr](mailto:hrvojnik@morh.hr)
Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2004.

Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

bojnik Tihomir Zebec, zapovjednik multinacionalne satnije VP-a (MNMPCOY) i Provost Marshal KMNB-a

Ovim postavljenjem ukazana mi je velika čast i povjerenje, no u tome velikih zasluga imaju i svi pripadnici vojne policije koji su sudjelovali u prijašnjim misijama ISAF-a...

Strana 4

Hrvatsko izaslanstvo u posjetu rumunjskoj Službi za odnose s javnošću

Model odnosa s javnošću koji je danas u rumunjskom Ministarstvu obrane u potpunom je suglasju sa standardima NATO-a. Načela odnosa s javnošću rumunjskog Ministarstva obrane ističu djelovanje u sklopu Ustava i zakona, točno i pravodobno informiranje javnosti, te stalno izučavanje osoblja OS-a...

Strana 8

Libanon - bliskoistočna šahovska ploča

Atentat na bivšeg libanonskog premijera Haririja u veljači 2005. nakon duže vremena usmjerio je pozornost svjetske javnosti na Libanon

Strana 21

Rooivalk traži kupce

Završetkom ispitivanja prototipova potrebnih da taj helikopter uđe u serijsku proizvodnju, nije značilo da su najteži problemi riješeni. Najteža bitka za daljnji razvoj tog helikoptera tek predstoji, a to je bitka za tržište koje je i uvjetovalo njegovo postojanje

Strana 22

Naslovnice snimio Danijel VUKOVIĆ

bojnik Tihomir Zebec

zapovjednik multinacionalne satnije VP-a (MNMPCOY) i Provost Marshal KMNB-a

- **satnija MNMP-a** se trenutačno sastoji od pripadnika Danske, Njemačke, Rumunjske i Hrvatske
- **svi postupci u radu** propisani su SOP-ovima koje treba strogo poštivati
- **u provedbi zadaće** sigurnost pripadnika je na prvom mjestu

Sigurnost pripadnika na prvom mjestu

Ovim postavljenjem ukazana mi je velika čast i povjerenje, no u tome velikih zasluga imaju i svi pripadnici vojne policije koji su sudjelovali u prijašnjim misijama ISAF-a i pokazali svojim primjerom i ponašanjem cijelom svijetu da je HV spremna i obučena za takve zadaće. Vidi se da smo zemlja koja ima znanja i kapaciteta da se nosi sa svim drugim nacijama, i to u pozitivnom smislu. Nacija smo koja ima znanja i iskustva da ga prenese drugima kojima to treba i da smo nacija od koje se može učiti i koja je spremna učiti

Napisao i snimio
Robert MIKAC

Cilj mi je da svaki pripadnik MP-a ima mogućnost pokazati svoje odlike i sposobnost, te da svaki od njih ima osjećaj da je svojim radom pridonio uspješnom radu vojne policije, bez obzira na to na kojoj dužnosti bio

Od 20. ožujka činom primopredaje dužnosti novi zapovjednik multinacionalne satnije vojne policije u Kabulskoj multinacionalnoj brigadi i Provost Marshal KMNB-a postao je hrvatski časnik, pripadnik 5. hrvatskog kontingenta koji se nalazi u misiji ISAF VII, bojnik Tihomir Zebec. Bojnik Zebec, inače dugogodišnji pripadnik VP-a OSRH zadužen za pitanja kriminaliteta, prošao je zahtjevu obuku za zapovjednika multinacionalnih postrojbi VP-a u Danskoj, a potom i Austriji, odakle se vratio sa završenim tečajem za međunarodnog ocjenjivača postrojbi za odlazak u međunarodne operacije. Kako je došlo do tog, za naše oružane snage, važnog događaja, razgovarali smo s novim zapovjednikom, bojnikom Zebecom.

Kada ste se uključili u rad VP-a za borbeni potporu mirovnim operacijama?

Kada je začeta ideja da se vod vojne policije uključi u rad međunarodnih misija bio sam uključen u taj postupak, prije svega kroz izobrazbu i obuku voda za odlazak u međunarodne misije. Sa skupinom instruktora iz 66. bVP provodio sam i završni dio obuke kada je prvi vod dobio certifikat sposobnosti i obučenosti za odlazak u misiju, koji mu je dodijelila njemač-

ka komisija. Nakon toga sam bio uključen u razne oblike izobrazbe i priprema za stožerne dužnosti u samoj misiji te sam završio potrebne škole u inozemstvu.

Kako je došlo do Vaše nominacije za dužnost Provost Marshala koju sada obnašate?

Dužnost koju sada obnašam, kao i nominacija i prihvaćanje drugih nacija, u velikoj mjeri su zasluga svih pripadnika prijašnjih kontingenata, koji su bili u misiji. Zahvaljujući njihovoj predanosti radu, njihovoj sposobnosti, obučenosti, spremnosti da pokažu koliko su hrvatski vojni policajci pripremljeni za misije i koliko je stupanj njihovog znanja i sposobnosti, došlo je do toga da nas međunarodne snage respektiraju kao ravnopravnog partnera u provedbi zadaća, da imaju potpuno povjerenje u našu obučenost i spremnost za provedbu zadaća, da su prepoznali sposobnost Hrvatske vojske da se nosi sa zadaćama koje su bitne u misijama kao što je ova.

Kako je tekao postupak Vaše nominacije za tu odgovornu dužnost?

Nominacije za dužnosti provode se prije same misije. Prvo radna skupina Uprave vojne policije na čelu s načelnikom briga-

dirom Ivanom Jurićem provede odabir svih ljudi koji će sudjelovati u misiji, a potom odabere časnike i dočasnike za ključna, zapovjedna mjesta unutar kontingenta. Nakon toga radna skupina odlazi na konferenciju na kojoj se raspravlja o narednoj misiji ISAF-a zajedno sa svim članicama misije ISAF, obavljaju se nominacije za radna mjesta i sudjelovanja, gdje će i na kojoj poziciji sudjelovati koja nacija. U studenome prošle godine na nominaciji radnih pozicija, Hrvatskoj je ukazano povjerenje da vodi jednu multinacionalnu postrojbu, satniju vojne policije unutar KMNB-a u kojoj mi participiramo od misije ISAF III. U dosadašnje četiri misije imali smo najveći broj vojnih policajaca. Dobivali smo uvijek važne dužnosti, mjesta zamjenika zapovjednika i časnika u Operativnom odsjeku satnije. Svakom misijom smo rasli i postizali sve bolje rezultate, tako da je dužnost koju sada obnašam zasluga svih pripadnika koji su dosad sudjelovali u misiji ISAF.

Ustroj satnije na multinacionalnom načelu **Recite nam nešto o strukturi MNMP satnije kojoj zapovijedate.**

U misiji ISAF najveća operativna postrojba je MNKB (multinacionalna kabaluska brigada), u čijem sastavu operativno djeluje satnija vojne policije MNMP, koja je multinacionalna i trenutno se sastoji se od pripadnika četiri nacije: Danske, Njemačke, Rumunjske i Hrvatske. Svi segmenti i ustrojbene cjeline unutar satnije, od zapovjednog dijela satnije do najniže razine, ustrojeni su na multinacionalnom načelu. Izdvajaju se samo dva elementa koja su razvijena na nacionalnoj razini, jer ta dva elementa pokriva po jedna nacija unutar satnije. Ta dva nacionalna elementa unutar satnije su skupina vodiča pasa, koja je isključivo pod hrvatskim zapovijedanjem, jer jedino hrvatska participira u satniji s vodičima pasa, što znači da najviši hrvatski časnik po funkciji u satniji VP-a, odlučuje u uporabi skupine vodiča pasa. Tu imamo i dva vodiča službenih pasa za detekciju eksploziva, detekciju opojnih droga i zaštitno-tragačke zadatke. Drugi je nacionalni element njemački, koji ulazi u sastav MNMP satnije CPT (*Close Protection Team*), posebno obučena i opremljena postrojba za neposrednu zaštitu osoba koja je pod zapovijedanjem najvišeg njemačkog časnika u MNMP satniji.

Kakav je ustroj te multinacionalne satnije vojne policije?

Ustroj MNMP je sljedeći, na čelu je zapovjednik satnije ili *Provost Marshal*, dužnost zamjenika zapovjednika ili *Deputy Provost Marshala* obnaša pripadnik njemačke VP, zatim u sklopu nje je i Odsjek operativnih poslova u kojem je voditelj operativnih poslova, njegov zamjenik - *Plans officer* i operativni dočasnik. Zatim je tu osobna skupina zapovjednika koju čini prvi dočasnik satnije, *Crime reader* - dočasnik zadužen za sva pismena izvješća i logistički dočasnik, te Odsjek kriminalističke vojne policije. Satnija ima tri voda, svaki vod ima svog zapovjednika i zamjenika zapovjednika. Trenutačno se u vodovima nalazi 61 vojni policajac, dok je ukupno u MNMP-u 86 pripadnika.

Koje su Vaše zadaće u MNMP satniji kojom zapovijedate?

Moja zadaća kao *Provost Marshala* je da osiguram nesmetan rad i funkcioniranje, te zapovijedanje i vođenje satnije, odgovoran sam za odgovarajući pripremu i planiranje te provedbu zadaće. Osnovno planiranje i razrada zapovijedi, te kako i na koji način će se provoditi zadaće u domeni su Odsjeka operativnih poslova, koji to čini nakon što ja primim zadaće od zapovjednika KMNB-a ili preko operativnog središta brigade, te izdam upute i zapovijedi za njihovu provedbu ili izdam svoje zapovijedi za provedbu zadaća prema trenutačno ukazanoj potrebi ili situaciji.

Prilikom svake izdane zapovijedi o provedbi zadaće prije svega vodim brigu o sigurnosti svakog pripadnika VP-a koji tu zadaću mora provesti. Ističem, sigurnost je uvijek na prvom mjestu, tako da se u svakom trenutku poduzimaju sve potrebne mjere sigurnosti kako ne bi došlo stradanja pripadnika satnije, bez obzira na to čijoj naciji pripadaju. Isto tako prilikom izdavanja zadaća vodi se strogo briga o nacionalnim ograničenjima koja su važna kako se pripadnik vojne policije ne bi uputio na zadaću za koju mu je njegova nacionalna vlada odredila ograničenje. Svaka se zadaća nakon pripreme i planiranja provodi uz moju suglasnost i odobrenje.

Na koji način su Hrvati involvirani u zapovjednu strukturu MNMP satnije?

Prema običajima i načinu funkcioniranja u misiji, obično vodeća nacija u postrojbi formira ustroj postrojbe i odabire kadar

Svi postupci u radu propisani su SOP-ovima koje treba strogo poštivati, jer je ovo multinacionalna postrojba. Uvijek se vodi računa o sigurnosti ljudi. Unutar satnije imamo osim nas još Nijemce, Rumunje i Dance, i to je velika čast ali i obveza kada vam druge zemlje povjere da vodite njihove ljude u ovakvoj misiji. Bitno je voditi računa i o tome da se razlikujemo temperamentom, načinom razmišljanja, vojničkim iskustvima, stavovima i životnim navikama. Pomaci koje planiram odnose se prije svega na to da se poveća sigurnost prilikom provedbe zadaća

koji će obnašati odgovorne i vodeće zadaće. Uz mene, kao *Provost Marshala*, na mjestu voditelja operativnih poslova je satnik Branko Graovac, voditelj kriminalističke vojne policije je natporučnik Damir Princip, zapovjednik Aplha voda je poručnik Robert Mikac, prvi dočasnik je časnički namjesnik Zoran Kos, *Crime Reader* je narednik Siniša Miholjek i logistički dočasnik je narednik Danijel Borić.

S kojim zadaćama se susreće MNMP satnija u svom radu?

Zadaće su u većem dijelu slične ili gotovo iste kao u Hrvatskoj. To su prije svega potpora zapovjedniku KMNB-a, održavanje vojničkog reda i stege, kriminalističke istrage izvan kampa i nad pripadnicima ISAF-a, eskortno vojnopolicijsko osiguranje, izviđanje ophodnjama MP-a, što znači praćenje stanja cestovnog prometa, zatim kontrola prometa izvan i u kampu Warehouse. Nadziremo zatvaranje lokala unutar kampa, koji je zapravo jedan mali grad, te rad na glavnom ulazu u kamp, gdje se obavlja osobni pregled osoba i pregled rengen aparatom. Zatim su tu izvidi prometnih nezgoda, razna osiguranja, primjerice prijevoza novčanih sredstava, pregled sumnjivih predmeta sa psima za detekciju eksploziva ili detekciju droga, kao i postupanje na

zahtjeve zapovjednika postrojbi, ako je to nužno. Važna je i zadaća provedbe obuke i izobrazbe postrojbi afganistanske vojske i kabulske civilne policije u segmentima koji su iz područja vojne policije. To nam je bitno, jer na taj način ostvarujemo dobre odnose i kontakte s pripadnicima afganistanskih snaga sigurnosti, što je vrlo važno za sigurnost vojnih policajaca prilikom provedbe zadaća.

Svi postupci propisani SOP-ovima koje treba strogo poštivati

S obzirom na to da ste nedugo preuzeli dužnost Provost Marshala a prije toga ste obnašali dužnost Deputy Provost Marshala zanima me Vaše mišljenje o tome jesu li mogući neki kvalitetni pomaci u radu MNMP satnije?

U tradiciji vojničkog odgovora - uvijek se može napraviti pomak prema naprijed. Svatko od nas ima zadaću i dužnost napraviti nešto što bi poboljšalo rad. Pomaci su mogući, ali treba ih dobro isplanirati i nakon toga provesti. Prije svega jer treba poštivati nacionalna pravila svake nacije koja sudjeluje sa svojim pripadnicima u radu MNMP satnije. Svi postupci u radu propisani su SOP-ovima koje treba strogo poštivati, jer je ovo multinacionalna postrojba. Uvijek se vodi računa o sigurnosti ljudi. Unutar satnije imamo osim nas još Nijemce, Rumunje i Dance, i to je velika čast ali i obveza kada vam druge zemlje povjere da vodite njihove ljude u ovakvoj misiji. Bitno je voditi računa i o tome da se razlikuje mo temperamentom, načinom razmišljanja, vojničkim iskustvima, stavovima i životnim navikama. Sve to treba

uzeti u obzir kada je u pitanju planiranje i izdavanje zapovijedi za provedbu zadaća.

Pomaci koje planiram odnose se prije svega na to da se po-

veća sigurnost prilikom provedbe zadaća, da se postigne jedna razina harmonije i jednakosti postupanja prilikom izvršenja zadaća, kako bi svi pripadnici imali jednak ili barem približno jednak način postupanja, jer se tada maksimalno postiže sigurnost njih samih i provedba zadaće bez ikakvih problema. Cilj mi je da svaki pripadnik MP-a ima mogućnost pokazati svoje odlike i sposobnost, te da svaki od njih ima osjećaj da je svojim radom pridonio uspješnom radu vojne policije, bez obzira na to na kojoj dužnosti bio.

Što za Vas osobno znači postavljanje na dužnost Provost Marshala, te vojnoj policiji RH i OSRH, osobito kada se uzme u obzir da zapovijedate postrojbama zemalja članica NATO-a...

To je velika čast i vrlo sam ponosan na to što mi je ukazano takvo povjerenje. Već sam rekao da ovo nije isključivo moja zasluga već je djelo pripadnika vojne policije koji su sudjelovali u prijašnjim misijama ISAF-a. Pokazali su svojim primjerom i ponašanjem cijelom svijetu da je Hrvatska vojska spremna i obučena za takve zadaće, pokazali su da vojni policajci RH, koji su iznikli u Domovinskom ratu i koji su stjecali svoje iskustvo na najteži način, da su se gotovo preko noći mogli transformirati za provedbu zadaća na međunarodnom planu i na taj način pomoći drugima. Postali smo prepoznatljivi u Kabulu i vojnom okruženju. Sve je to dio dobre stvarnosti i tradicije koju već imamo u ISAF-u. Na taj način možemo pokazati koliko je Hrvatska spremna za ulazak u sve međunarodne integracije. Vidi se da smo zemlja koja ima znanja i kapaciteta da se nosi sa svim drugim nacijama, i to u pozitivnom smislu. Nacija smo koja ima znanja i iskustva da ga prenese drugima, kojima to treba, i od koje se može učiti i koja je spremna učiti. Svoju ulogu zapovjednika hrvatskog kontingenta i zapovjednika MNMP-a doživljavam i kao predstavnik RH-a, čija je dužnost da na dostojanstven način predstavim i prezentiram kulturu, znanje, tradiciju i običaje našeg naroda. ■

Posađena lipa za Ivana Pavla II.

snimio Tomislav BRANDT

Pred predstavnicima vojske i policije predvođenim resornim ministrima i državnim tajnicima u Vojnom ordinarijatu je služena misa zadušnica za preminulog papu Ivana Pavla II.

Službu riječi predvodio je vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac. U prigodnoj propovijedi, koja se značenjski vezala za Isusov govor na gori o sedam blaženstava iz Matejeva

evanđelja, mons. Jezerinac, rekao je da je Ivan Pavao II. svugdje putovao s križem, koji mu je bio zastava, iako je taj sveti znak jednima bio ludost a drugima sablazan. Za vrijeme cijelog svog pontifikata "neumorno je unosio svjetlost u tamu, istinu u zabludu, ljubav u mržnju, zahtjeve pravde u nepravdu: kulturi smrti suprostavio se civilizacijom ljubavi". Papa je bio osoba koja je svojim životom obilježila naše doba i kao misionar ljubavi trajno nas zadužio.

Govoreći o posebnom odnosu Pape i Hrvatske, konkretnije Vojnog ordinarijata, mons. Jezerinac je istaknuo kako je Sveti Otac utemeljio Ordinarijat, pratio njegov rad i stoga mu posebice zahvaljuje. Pritom je pročitao i poruku koju je prigodom otvaranja zgrade Vojnog ordinarijata 2003. po svom državnom tajniku Angelu Sodanu uputio Papa. Osim bla-

snimio Tomislav BRANDT

goslova kojeg je tom prigodom poslao svim vjernicima i onima koji se brinu za dušobrižništvo u HV-u, Papa je istaknuo kako će taj čin pridonijeti suradnji države i Crkve.

Nakon službe riječi u dvorištu ispred Ordinarijata posađena je lipa za Papu i otvorena Knjiga žalosti u koju su se nazočni mogli upisati.

M. PERVAN STIPIĆ

Ministar Rončević s predstavnicima sindikata

Ministar obrane Berislav Rončević sa suradnicima, državnim tajnikom Matom Rabotegom, pomoćnikom za ljudske resurse Željkom Goršićem, pomoćnikom za materijalne resurse Ivom Bačićem te pomoćnikom za financije i proračun Josipom Budimirovićem 11. travnja sastao se s predstavnicima triju sindikata koji djeluju u MORH-u i OS-u.

Na sastanku je bilo riječi o posljednjoj Odluci o dodatku na plaću za pojedina radna mjesta, zatim o stanju zaštitne opreme za djelatnike te o planovima glede uređenja Službe za gospodarenje nekretninama. Predsjednik Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika Ivica Ihas najviše zamjerki je imao na Odluku o dodacima na plaću, koja ni širinom zahvata radnih mjesta a ni visinom od 4 posto dodatka na plaću ni približno nije onome što su sindikati tražili, predloživši da se napravi revizija kako bi se povećao postotak onih na koje bi se odnosila spomenuta Odluka. Ministar Rončević je rekao sindika-

listima kako kod potpisivanja Odluke nije mogao prihvatiti kriterij složenosti poslova, koje su sindikalni predstavnici predložili, zato što u proračunu MORH-a nema novca za takav veliki zahvat, ali je zato pokazao interes za daljnjim razgovorima o osjetljivim radnim mjestima na koje bi se mogla primijeniti Odluka. Razgovarajući o stanju zaštitne opreme djelatnika pojedinih službi iznesen je zajednički stav kako se postupak nabave mora uskladiti s konkretnim potrebama. Predstavnik sindikata ministar je izvijestio kako će s 1. siječnja 2006. Služba za gospodarenje nekretninama biti izdvojena iz MORH-a te kako će prvi koraci u tom smjeru biti poduzeti kad dobiju studiju o ekonomskoj upravljivosti, koju je MORH naručio od Ekonomskog fakulteta. Sindikalisti su dali nekoliko svojih prijedloga oko zbrinjavanja djelatnika i davanja pojedinih objekata koncesionarima pa je tako Radomir Delić, predsjednik Sindikata vojnih službenika i namještenika predložio

da se kod potpisivanja budućih ugovora o preuzimanju objekata i djelatnika svakako predvidi i povjerenstvo koje će to pratiti. Predstavnici sindikata su se zanimali i za stambeno zbrinjavanje djelatnika no ministar je kazao kako se o tome može razgovarati tek kad se od Stambene komisije dobije prijedlog pravilnika o stambenom zbrinjavanju. Na kraju sastanka dogovoreno je da se sastanci ovakvog tipa održavaju bar jednom mjesečno.

M. PERVAN STIPIĆ

snimio Tomislav BRANDT

Model odnosa s javnošću koji je danas u rumunjskom Ministarstvu obrane u potpunom je suglasju sa standardima NATO-a. Načela odnosa s javnošću rumunjskog Ministarstva obrane ističu djelovanje u sklopu Ustava i zakona, točno i pravodobno informiranje javnosti, te stalno izvješćivanje osoblja OS-a. Informacije se ne smiju proglašavati tajnima ili na neki drugi način prikrivati, kako bi se Ministarstvo zaštitilo od kritike ili neugode, stalno davati informacije koje ne ugrožavaju nacionalnu sigurnost ili pravo na privatnost vojnog osoblja te osiguravati informacije bez cenzure ili propagande

Hrvatsko izaslanstvo u posjetu rumunjskoj Službi za odnose s javnošću

Moderno shvaćeni odnosi s javnošću i dobar primjer drugima

Napisao i snimio Toma VLAŠIĆ

Izaslanstvo Službe za odnose s javnošću i informiranje MORH-a, u sastavu brigadir Petar Čavar, voditelj izaslanstva, te pukovnik Antun Abramović i Toma Vlašić, bilo je od 27. do 31. ožujka u posjetu Službi za odnose s javnošću Minis-

tarstva obrane Rumunjske. Izaslanstvo je primio načelnik rumunjske Službe za odnose s javnošću pukovnik Gelaledin Nezir sa suradnicima. Pukovnik Nezir je istodobno i glasnogovornik Ministarstva obrane Rumunjske, tako da je područje razgo-

vora obuhvatilo široko područje djelovanja Službe i problema s kojima se susreću.

Domaćini su ukratko predstavili pojedini ustroj Službe i njezinog mjesta u sklopu Ministarstva obrane. Iscrpno su izvijestili o trenutnom stanju i dostignutom stupnju reformi rumunjske vojske. Reforme su kao strategijski sigurnosni cilj krenule početkom zadnjeg desetljeća prošlog stoljeća. Tada je postavljen i najvažniji cilj koji su reforme trebale poduprijeti i uvelike pripomoći njegovu ostvarenju priključenju zapadnim obrambenim i političko-gospodarskim asocijacijama. To se, naravno, odnosi na priključenje NATO-u kao sigurnosnoj organizaciji te na priključenje Europskoj uniji. Priključenje NATO-u uspješno je okončano i Rumunjska je danas njezova punopravna članica, primljena u posljednjem valu proširenja 2004., zajedno s tri baltičke države: Bugarskom, Slovačkom i Slovenijom.

■ Razgovor sa časnicima za odnose s javnošću raznih postrojbi Rumunjske vojske

Pristup EU-u očekuje se 2007. ili 2008. Ti su nedvojbena rumunjski vanjskopolitički uspjesi pozitivno djelovali na ukupni unutrašnji razvoj. Pristup navedenim asocijacijama znači stabilan unutarnji politički ustroj, djelovanje gospodarstva na načelima slobodnog tržišta, prihvaćanje svih međunarodnih normi, a to je uvelike pogodovalo jačanju ulagačke klime i bržem razvoju gospodarstva.

Reforme rumunjskih oružanih snaga

Rumunjska je nakon pada komunizma naslijedila ideologiziranu, glomaznu i slabo opremljenu vojsku temeljenu na ročnom sastavu. Kako bismo dočarali golemi put koji je dosad prevaljen, spomenimo samo kako je još 1998. vojska brojala oko 220 000 vojnika, od toga 133 000 ročnika, koji su služili vojni rok od 12 do 18 mjeseci. Nakon ponekad bolnih ali nužnih reformi, danas OS broje malo više od 100 000 vojnika. Prošle je godine potpuno profesionalizirana ratna mornarica, ove će godine i zrakoplovstvo ostati bez ročnika, a kopnena vojska bi se trebala potpuno profesionalizirati do 2007. Tada bi vojska trebala brojati 90 000 osoba, od toga 75 000 vojnika i 15 000 civilnih službenika.

Odluka o profesionalizaciji nije bila lagana, ali priključenje NATO-u i nepostojanje bilo kakve stvarne vanjske ugroze na rumunjskim granicama, te potreba stvaranja male, mobilne i sposobne vojske spremne odgovoriti sigurnosnim izazovima XXI. stoljeća stvorili su nužne preduvjete.

■ Mramorna dvorana palače nacionalnog vojnog kluba

Palača nacionalnog vojnog kluba

U provedbi tako teških i dugoročnih reformi vrlo je važna dobra komunikacija i izvješćivanje, i unutar nje, u sklopu OS-a, ali i izvješćivanje javnosti, kako bi bila upućena u sve segmente, prednosti i teškoće reformi i preustroja.

Model odnosa s javnošću u suglasju sa standardima NATO-a

Prije svrgavanja komunizma, u vojsci nisu postojali nikakvi moderni shvaćeni i organizirani odnosi s javnošću. Sve je trebalo graditi od početka, proučavati strana iskustva i mukotrpno ih ugrađivati u vlastiti sustav. No, taj je put uspješno svladan, a model odnosa s javnošću koji danas funkcionira u rumunjskom ministarstvu obrane u potpunom je suglasju sa standardima NATO-a.

Služba za odnose s javnošću rumunjskog ministarstva obrane je u sklopu Uprave za parlamentarne veze, pravna pitanja i odnose s javnošću. Trenutačno broji sto ljudi, ali se iščekuje preustroj i smanjenje broja zaposlenika, sadašnje procjene govore da će ostati na 70 do 80 ljudi.

Služba se sastoji od Medij-

skog odjela, Odjela za komunikacijske strategije, Središta za medijski monitoring, TV studija te vojnog nakladništva. Medijski odjel ima dva odsjeka, tiskovni te za međunarodne medije. Odjel za komunikacijske strategije ima tri odsjeka, za komunikacijsku politiku, za međunarodne komunikacije te odsjek za evaluaciju.

Posao Službe jest stvaranje javne slike vojne organizacije, informiranje domaće i međunarodne javnosti, provedba internog informiranja, upravljanje komunikacijama tijekom kriznih situacija, koordiniranje vojnih novinskih izdanja i sustava odnosa s javnošću, potom osigurava slobodan pristup javnosti informacijama te regulira aktivnosti oružanih snaga koje se tiču odnosa s javnošću. U službi radi i pravnik koji provjerava i pomaže djelatnicima u razrješavanju pravnih dvojbi koje se u poslu takve vrste mogu često javiti.

Zadaća je Službe osigurati kompletnu, točnu i pravodobnu informaciju o aktivnostima rumunjskih OS i osigurati Ministarstvu obrane ispunjavanje zadaća i promicanje temeljnih vrijednosti.

Zakonski temelji rada Službe počivaju na rumunjskom Ustavu, Zakonu broj 544 iz 2001. o slobodnom pristupu javnosti informacijama, Pravilniku RP 1-1 iz 2001. o komuniciranju tijekom kriza, naputcima za odnose s javnošću te propisima o odnosima s javnošću rumunjskih OS iz 2002.

Načela odnosa s javnošću rumunjskog Ministarstva obrane ističe djelovanje u sklopu Ustava i zakona, točno i pravodobno informiranje javnosti, te stalno izvješćivanje osoblja OS-a. Informacije se ne smiju proglašavati tajnima ili na neki drugi način prikrivati, kako bi se ministarstvo zaštitilo od kritike ili neugode, treba stalno davati informacije koje ne ugrožavaju nacional-

■ Hrvatsko izaslanstvo ispred rumunjskog Ministarstva obrane

nu sigurnost ili pravo na privatnost vojnog osoblja te osiguravati informacije bez cenzure ili propagande.

Sve te zadaće obavljaju časnici za odnose s javnošću. U početku su se školovali i usavršavali na raznim stranim školama i tečajevima, ali s vremenom je građen i domaći sustav izobrazbe časnika za te poslove. Prošle je godine uveden i posebni VPD časnika za odnose s javnošću. Najkompleksniji stupanj izobrazbe je postdiplomski tečaj komunikacija i odnosa s javnošću na Nacionalnom obrambenom učilištu koji traje četiri mjeseca. Postoji i dvomjesečna inačica tog tečaja.

Provode se i desetodnevni tečajevi za novopostavljene časnike za odnose s javnošću te petodnevni tečajevi namijenjeni zapovjednicima sa činom brigadira i višim kako bi se pripremili za dio posla koji obuhvaća i javno nastupanje.

TV studio i vojno nakladništvo

Služba održava i uređuje Internet-sku stranicu Ministarstva obrane na adresi: www.mapn.ro, te održava i uređuje Internet ministarstva, izdaje preglede tiska, priprema program za interni TV kanal, priprema TV i

radioemisije za emitiranje na javnim programima, izdaje priopćenja za medije i biltene, izdaje tri vojna časopisa, te različita povremena tiskana izdanja, kao i glazbene i video nosače.

U sklopu Službe djeluje i TV studio M 100 koji tjedno priprema dvije emisije, svaku u trajanju od sat vremena. Prva, "Pro Patria", namijenjena je informiranju javnosti o djelovanju OS, dok je druga namijenjena rumunjskim vojnicima koji su u misijama izvan zemlje (trenutačno ih je oko 2000) i emitira se putem satelita. U sklopu Ministarstva postoji opremljeni studio koji se rabi za stvarna snimanja i priloge, ali i kao poligon za vježbanje. Osoblje koje u opisu posla ima i nastupanje u medijima, uvježbava se u studiju, a djelatnici Službe su instruktori te "glume"

novinare. Tako se nastoji uvježbavanje učiniti maksimalno stvarnim, kako bi polaznici stekli stvarni osjećaj nastupa pred kamerama.

Što se pak tiče nakladničke djelatnosti, Služba, odnosno vojno nakladništvo u njezinu sastavu izdaje tri lista, informativni tjednik i dva mjesečnika, jedan stručni posvećen vojnoj psihologiji, sociologiji i izobrazbi i drugi posvećen kulturi. Vojno je nakladništvo smješteno u

Rumunjska nacionalna zastava s izrezanim komunističkim grbom, dio postave vojnog muzeja, uspomena na revoluciju 1989. kojom je srušen komunizam

odvojenim prostorima izvan velebnog zgrade Ministarstva obrane. U tim je prostorima uredništvo listova, ali i osoblje koje radi radioemisije.

Tjedno se pripremaju dvije radio-emisije, jednosatna predviđena za informiranje javnosti te dvosatna namijenjena unutarnjem informiranju pripadnika OS-a.

Domaćini su organizirali i dvosatni razgovor sa časnicima za odnose s javnošću raznih postrojbi rumunjske vojske. Razmijenjena su iskustva o specifičnostima rumunjskog i hrvatskog modela odnosa s javnošću.

Palača nacionalnog vojnog kluba i vojni muzej

Tijekom boravka posjetili smo Palaču nacionalnog vojnog kluba i rumunjski Vojni muzej, institucije koje nisu u sastavu Službe, ali svojim razgranatim aktivnostima znatno pridonose stvaranju pozitivne slike o vojsci.

Palača nacionalnog vojnog kluba počela se graditi 1911., a službeno je otvorena 4. veljače 1923. Razlog tako duge gradnje bio je I. svj. rat i okupacija Bukurešta pa se s radovima nastavilo tek 1919. Riječ je o impozantnom povijesnom i arhitektonskom spomeniku, reprezentativnoj palači rumunjske vojske. Mnoštvo izvrsno uređenih reprezentativnih dvorana i manjih okruglih soba - rotondi, nekoliko galerija, višenamjenska dvorana, izvrstan restoran s elegantnom terasom, otvoreni su i za javnost.

Rumunjski vojni muzej reflektira burnu i bogatu rumunjsku povijest. Još davnih 60-ih godina XIX. stoljeća skupina dalekovidnih časnika počela je prikupljati eksponate. Muzej službeno postoji od 1923., a smješten je u bivšoj vojarni, danas u širem središtu grada. Brojne zbirke pričaju priču o rumunjskoj vojnoj povijesti od najranijih dana pa sve do najnovijih događaja. Poseban dio muzeja posvećen je revoluciji 1989. kojom je srušen Ceausescu i okončano komunističko razdoblje. Među eksponatima iz tog razdoblja autora teksta su se najviše dojmile rumunjske zastave s rupom u srednjem, žutom polju iz kojeg su građani masovno izrezivali komunistički grb, stvarno i simbolično poručujući "došlo je novo doba". ■

Bukurešt - Pariz Balkana

Napisao i snimio Toma VLAŠIĆ

Bukurešt je mlađi glavni grad. Prvi se put spominje u XV. stoljeću, stvarni mu je razvoj počeo tek nakon 1878., odnosno postizanja pune rumunjske suverenosti koja se nakon četiri stoljeća potpuno oslobodila turske vlasti. Dotad je na području Rumunjske postojao i primjenjivao se propis prema kojem se nisu smjele raditi kuće više od devet metara. Iako to na prvi pogled tako izgleda, to nije turski pokušaj onemogućavanja razvoja modernih urbanih cjelina, već nastojanje da se spriječi izgradnja većih objekata koji bi se u ratu mogli uporabiti kao utvrde.

Izgradnju su pokrenuli francuski arhitekti, a istodobno je počelo školovanje budućih rumunjskih arhitekata u Francuskoj.

Bilo je to plodno razdoblje - građene su zgrade, palače, avenije po uzoru na Pariz. Dosezi arhitekata u planiranju grada i realizaciji bili su impozantni. Bukurešt je uskoro postao poznat kao "Pariz Balkana", svjedočeci o promišljenom i upornom radu na urbanističkom razvoju.

Mnogi dijelovi grada i danas pokazuju eleganciju tog zlatnog razdoblja. Nakon 1948. grad se dalje razvija prema sovjetskom modelu - velike, nemaštivite, sive zgrade, ravne, jednostavne avenije, monumentalnost koja građanima pokazuje koliko su maleni i nemoćni a država oko njih svemoćna. No, početkom 80-ih godina prošlog stoljeća

tadašnji komunistički vladar Nicolae Ceausescu dolazi na ideju o izgradnji velebnih četvrti koje će pokazati moć njegove vlasti. Kako bi stvorio prostor za tu suludu ideju, dao je porušiti cijele četvrti, ne mareći pri tome ruši li stare kućice ili važne povijesne i kulturne spomenike. Na tako "oslobođenom" prostoru započela je izgradnja goleme palače koja je trebala biti Ceausescuovo sjedište, a oko nje su sagrađeni veliki trgovi, zastrašujuće široke avenije i veliki blokovi zgrada u kojima je trebala stanovati vrhuška režima. Sve je to palo u vodu, jer nakon 1989. više nije bilo Ceausescu, a i novac koji je on nemilice rasipao na taj projekt trebao je za važnije potrebe. Danas je u njegovoj nesuđenoj palači rumunjski parlament. Kažu kako je to druga najveća zgrada na svijetu, odmah iza Pentagona. Mnogi je bukureštanci ne vole jer je zbog nje nestao jedan od najstarijih dijelova grada.

Na kraju, mala priča o maloj crkvi.

Kada je čovjek vidi uživo, prvo pomisli kako je to malo veća kapelica, a ne Patrijarhalna crkva, središnji vjerski objekt u Bukureštu. Izgrađena je 1657., a od 1925. sjedište je rumunjskog patrijarha. Nalazi se na jednom od rijetkih bukureštanskih brežuljaka i stalno je pohode vjernici, mole se i pale svijeće.

Zid oko ulaza oslikan je vrlo zanimljivo. Dio slike lijevo od ulaznih vrata prikazuje raj. Tu su naslikani plemići, junaci borbe protiv Turaka, dobri i radišni ljudi koji u raju uživaju plodove svojeg kreposnog i poštenog života na zemlji. S desne je strane ulaznih vrata naslikan pakao. Uz uobičajene likove, đavla i njegovu, vjerojatno, prilježnicu (naslikani kao crne spodobе s repovima i rogovima), lopove i ubojice, tu je i skupina ljudi za koju uskoro shvaćamo da je riječ o Turcima. Ta neobična kompozicija svjedoči o ogorčenoj borbi Rumunja za očuvanje vlastite kulture i identiteta u doba velikih turskih osvajanja. ■

Brojni hoteli i živ promet, dvije odrednice Bukurešta danas

Patrijarhalna crkva izgrađena 1657., a od 1925. sjedište je patrijarha rumunjske pravoslavne crkve

Najsvetije jezero

Šezdestak kilometara udaljeno jezero odmor je za oči i dušu. Biser čije je ime izvedenica, iz riječi Manshoval ili prema hindu mitologiji Najsvetije jezero. Legenda kaže da je nastalo željom boga Brahme, stvoritelja svijeta. Jedan hijerarhijski manje važan bog zaboravio sam mu ime, igrao se strelicom, odapeo je u srce zemlje i nastao je taj mali raj

— Iz Indije Davor ČULJAK —

Sadhu me je gledao pogledom iz kojeg izvire mržnja. Govorio je nešto što nisam razumio, ali vozač jest, pa je onda vozač cijelim putem za sadhua govorio: "Jako loš čovjek, jako loš čovjek". Osnovno pravilo pristojnosti nalaže da ne fotografiraš nekoga dok ga ne pitaš smiješ li. A ja sam otprilike pretpostavio što bi mi živopisno obojani čuvar Shivinog hrama na Mansar jezeru mogao odgovoriti, te sam počeo škljocati bez pitanja i izazvao srdžbu boga Shive koja je sijevala iz njegovih očiju. Pitao sam se što bi mi se tog dana ružno moglo dogoditi, jer nije lijepo kad ti netko tko čita sudbinu zaželi crno poslijepodne. Onda pomislim, bježi sadhu, ni ti ni ja ne možemo pogoditi što je sa mnom bilo jučer, a kamoli što će biti sutra. A i toliko je bogova u Indiji, naći će se valjda neki koji mi želi dobro.

Jedina rasonoda

Road recce na Mansar Lake je valjda jedina rasonoda koja se u ovom administrativno-eskortonom poslu jednom vojnom promatraču u Jammu može dogoditi. Svakodnevno

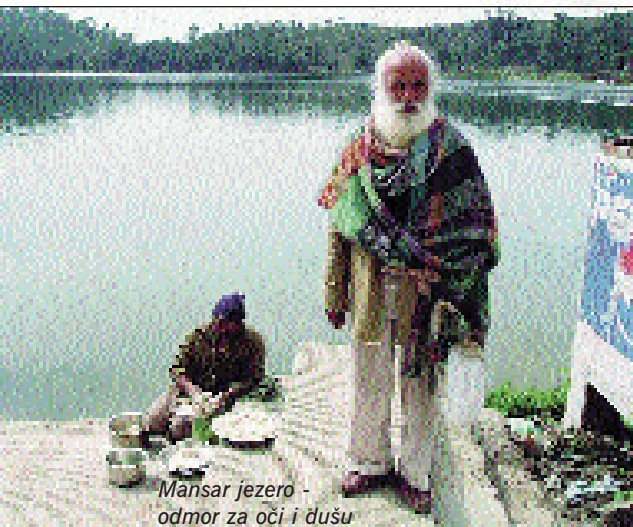
organiziranje prelazaka granice i putovanja, limitirano strogim pravilima indijske vojske, brojni odlasci na granični prijelaz i u zračnu luku, iscrpili bi vjerojatno i iskusnog turističkog radnika. Sam si tamo, a nitko bez tebe ne može ni preko granice niti u zračnu luku. Koliko sam puta rezolutno odbio pratiti vlastitu ženu u trgovine, a ovdje pratim svakojake muškarce.

Kad u zgusnutom rasporedu takvih zadaća pronađete jedan "slobodan" dan, najbolje ga je iskoristiti za road recce. I kad zaključate postaju, nabacite sunčane naočale, sjednete u Tošotu, kako taj čudesni jeep zove moj prijatelj Urugvajac Federico Ledesma Silva, vozačevu kasetu indijske glazbe zamijenite s "puna mi je duša bure, jer ti si mi val i vitar", čak se i namrgođenom Indijcu načule uši i usne razvuku u zatajeni osmijeh, kao da u potpunosti poznaje lik i djelo dame koja pjeva. Ja mu prevedem "Virujen u te" i kažem da mu više "neću virovat ako iznova počne preticat ovako ugusto da mi se ovo malo ritke kose nadigne ka da je natapirano".

Odmor za oči i dušu

Šezdesetak kilometara udaljeno jezero odmor je za oči i dušu. Biser čije je ime izvedenica iz riječi Manshoval ili prema hindu mitologiji Najsvetije jezero. Legenda kaže da je nastalo željom boga Brahme, stvoritelja svijeta. Jedan od hijerarhijski manje važan bog, zaboravio sam mu ime, igrao se strelicom, odapeo je u srce zemlje i nastao je taj mali raj. Oko nevelikog jezera, koje šetnjom možete obići za nepuna dva sata, bezbroj je hindu sveti-

šta. S jedne strane je nekoliko drvenih vidikovaca na deblima postavljenim u jezeru. Na njima, bila je nedjelja, nekoliko djevojačkih škola pristiglih na sat u prirodi. Kad pogledate u vodu, iznenadit će vas gužva šarana ili nečega što je slično njima. Ribolov je strogo zabranjen i čovjek može samo patiti gledajući ta zaštićena, gradelama nedostupna, stvorenja. Iz pozadine trešti glazba iz kioska s osvježavajućim napitcima. Ispred njega skupina veselih sikha, praćena poklicima, pleše razbacujući nekoordinirano noge i ruke na sve strane. Tu je i jedan jedini restoran koji više liči na čekaonicu drugog razreda negdje između Pala i Ustiprača, na uskotračnoj pruzi kojom je nekada davno vozio čiro. U tom restoranu, iako je popis na meniju povelik, možete naručiti samo jedno jedino jelo, poluotopljeni sir u umaku od rajčice. Kokoške naravno nema, i čude se što je naručujete kada su ovdje, svi uključujući i kuhara, vegetarijanci. Pa, zato što je na jelovniku! Eeee, restoran mora imati jelovnik, nema veze što oni to ne kuhaju... Sa suprotne strane je naselje s mnogo djece odjevene u školske odore i ljudi koji stoje ispred svojih kuća. S parkiranim konjima i mazgama ispred zgrada, uskih prljavih uličica, s nadsvođenim prolazima i pogledima ispod obrva, naselje neodoljivo podsjeća na meksičke gradiće iz western filmova. Lagano se osvrćem da vidim prati li me ljutiti sadhu. Lik je neponovljiv, tamnoput, istetoviranog čela, s afro frizurom umotanom u pundžu, sa sarijem i u nekim pelenama, čučući onako koščat, nalik na pticu koja će se otisnuti iznad jezera, priprema čapati, žmiri i filozofira. A možda mu se samo spava, tko će ga znati, tako je to s filozofima... ■

Mansar jezero - odmor za oči i dušu

Simulacija evakuacije

Kako se život i rad vojnih promatrača na TS-ovima ne bi sveo samo na promatračke zadaće, te da bi u svakom trenutku bili spremni za evakuaciju na zadane lokacije sa svom osjetljivom opremom, redovito se provode simulacije evakuacije

Iz Zapadne Sahare Karlo PILKO

Zapovjednik zadnji napušta TS

Nakon što su se svi spakirali i sve su prostorije zatvorene, svi generatori pogašeni, vozači su zauzeli mjesta u vozilima te zajedno sa svojim putnicima, unaprijed određenim redom, formirali su kolonu koja je napustila TS. Naravno, zadnji koji su napustili TS bili su njegov zapovjednik te zapovjednik kampa, koji su postavili lokot na ulaz te natpis kako se radi o vlasništvu UN-a u koji je zabranjen ulaz. Kolona se odvezla nekoliko kilometara izvan TS, na mjesto koje je simuliralo mali helidrom za evakuaciju. Dolaskom na tu točku i naša je vježba bila gotova. Povratak na TS odvijao se kao i odlazak, u istoj koloni, poštujući sva pravila vožnje u koloni, kako bi se izbjegle neželjene situacije.

Kao i nakon svake vježbe, uskoro smo se svi okupili u brifing-sobi kako bismo analizirali učinjeno. Analizom svakog koraka tijekom vježbe, zaključeno je kako smo vježbu izveli bez većih pogrešaka, ali se na nekim detaljima mora dodatno poraditi. U ovakvim situacijama, osobito ako one nisu simulacija već stvaran događaj, vrijeme je bitan i limitirajući čimbenik koji moramo poštivati. Ovaj put vježba je izvedena za nešto više od sat vremena, ali se nadamo da ćemo idući put sve predviđeno provesti u zadanom roku. Iduća simulacija zakazana je za sljedeći mjesec. ■

Jedna od simulacija nedavno je provedena i na TS-u Mijek. Iako svaki član TS-a izvrsno poznaje putove evakuacije i svako evakuacijsko mjesto u zoni odgovornosti, potrebno je uvježbati sve radnje u zadanom vremenu za svako od njih, što u konačnici iznosi sat vremena. Jedan od većih problema, a koji je možda i važan razlog za redovitu i čestu simulaciju, svakako je česta promjena zaduženja na TS-u. Svaka dužnost, a one se često mijenjaju, zahtijeva i specifičnu pripremu te detaljno poznavanje Plana evakuacije. Svaki časnik, ovisno o zadaći koju obnaša, dužan je pripremiti i evakuirati osjetljive spise ili opremu. Tako časnik za komunikacije brine o evakuaciji radiosobe, svih radnih računala, časnik za personalne poslove mora ukloniti sve osjetljive spise, dosjee o časnicima i slično.

Priprema za evakuaciju

Vježba je počela pozivom iz zapovjedništva sektora, kojim je obaviješten zapovjednik TS-a. Nekoliko minuta nakon toga svi časnici su pozvani u brifing-sobu gdje su s nekoliko rečenica upoznani sa situacijom na terenu te diplomatskim kolapsom, što je i bio povod simulira-

noj vježbi. Zapovjednik TS-a i časnik za operativne poslove podijelili su detaljne zadaće svim pripadnicima te se pristupilo provedbi. Prvo je bilo nužno pripremiti svoje osobne stvari za odlazak te isključiti sve uređaje u sobama, a sobe ostaviti širom otvorene. U takvim situacijama iz soba se uzima samo nužna oprema, novac, putovnice, osobni dokumenti te jedno civilno odijelo. Nakon što je ovaj korak uspješno proveden, te nakon što je osobna oprema bila poredana ispred brifing-sobe, ponovno su se svi okupili te su im predani ključevi vozila i raspored, način parkiranja te točno određeno mjesto koje će vozilo zauzeti u koloni, kao i pozivni znakovi u radiokomunikaciji. Svaki vozač morao je prekontrolirati vozilo te ga opskrbiti s dovoljno pitke vode za 24 sata. Nakon izvršene pripreme vozila, pristupilo se pakiranju opreme i uređaja. Ja sam bio vozač šestog vozila u koloni, jer sam u vježbi sudjelovao kao časnik za komunikacije. Naravno, to je bila samo vježba te nije bilo potrebe za stvarnim iznošenjem računala i radioopreme, fax uređaja i svih važnijih spisa. U ovakvim simulacijama dovoljno je na sva sredstva postaviti natpis "SIMULACIJA-PAKIRANO".

Multidisciplinarno stručno savjetovanje o razvoju zdravstva u europskom okruženju

Preventivom do zdravlja

Svi sudionici savjetovanja istaknuli su veliki značaj i ulogu preventivnih zdravstvenih aktivnosti koje u velikoj mjeri pridonose očuvanju zdravlja, što je vrlo važno kako svakom pojedincu tako i cijelom sustavu koji treba radno sposobne i zdrave ljude. A prevencija je iznimno važna kada je riječ o zdravstvenoj zaštiti pripadnika OS-a i MORH-a

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Zdravlje za sve u Europi, zdravstvena politika za Hrvatsku u XXI. stoljeću, uloga psihologa u primarnoj prevenciji, nacionalna strategija zaštite mentalnog zdravlja, zaštita i očuvanje mentalnog zdravlja u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, zakonski propisi u Europskoj uniji u području stomatologije i uloga veterinarstva u sklopu zaštite i očuvanja zdravlja bile su neke od tema multidisciplinarnog stručnog savjetovanja "Globalna strategija i temeljna načela razvoja zdravstva u europskom okruženju", koje je povodom obilježavanja svjetskog dana zdravlja, a u organizaciji Službe za zdravstvenu zaštitu, 6. travnja održano u MORH-u.

U svoje i u ime pomoćnika ministra obrane za ljudske resurse Željka Goršića sudionike skupa pozdravio je dr. Branko Sruk, načelnik Službe za zdravstvenu zaštitu, koji je istaknuo važnost savjetovanja u pomoći koju ono može pružiti vojnom zdravstvu da se u budućnosti lakše, brže i bolje uskladi s europskim zdravstvenim standardima. Ispred Ministarstva zdravstva sudionike skupa pozdravio je pomoćnik ministra zdravstva Renato Mittermayer, donedavni načelnik Sanitetske uprave GSOS-a RH-a.

Služba za zdravstvenu zaštitu uspjela je na savjetovanju okupiti stručnjake iz svih zdravstvenih struka kako bi međusobno razmijenili svoja iskustva, saznali nešto novo, a vojnim liječnicima bila je to dobra

prigoda da se educiraju i upoznaju s onim što drugi rade, jer se zajedničkim radom može postići mnogo više a ostvareni rezultati su bolji. Savjetovanje je dalo doprinos suradnji vojnog zdravstva i civilnih zdravstvenih ustanova i institucija na koje vojno zdravstvo, ako želi dobro funkcionirati, mora biti usmjereno.

Predavači su bili naši najrespektabilniji zdravstveni stručnjaci iz Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Visoke zdravstvene škole, Hrvat-

važno, kako svakom pojedincu tako i cijelom sustavu koji treba radno sposobne i zdrave ljude. A prevencija je iznimno važna kada je riječ o zdravstvenoj zaštiti pripadnika OS-a i djelatnika MORH-a. Zdravstvena preventiva, iako to tako ne izgleda na prvi pogled, dugoročno pridonosi i uštedi novca.

O zdravlju u Hrvatskoj u XXI. stoljeću govorio je doc. dr. sc. Slobodan Lang, koji je istaknuo da bi zdravstvena politika trebala biti poticaj razvoju, a ne širenju depresije, te da je zdravstvena zaštita u Hrvatskoj najvažnija javna služba koja mora biti cjelovita, a očekivane promjene trebaju biti u skladu s potrebama, napretkom medicine i tehnologije, приходима, produktivnošću, očekivanjima pacijenata i javnosti. Kada je riječ o zdravlju u Hrvatskoj u XXI. stoljeću na prvo je mjesto stavio demografsko zdravlje, te je istaknuo kako se

■ Savjetovanje je okupilo stručnjake iz svih zdravstvenih struka

skog zavoda za mentalno zdravlje, Stomatološkog fakulteta, Ureda svjetske zdravstvene organizacije, Škole narodnog zdravlja i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva.

Oni su sudionike savjetovanja upoznali s europskom zakonskom regulativom koja se odnosi na zdravstvenu djelatnost, kao i s temeljnim načelima razvoja zdravstva u europskom okruženju, a svi su istaknuli veliku važnost i ulogu preventivnih zdravstvenih aktivnosti koje pridonose očuvanju zdravlja, što je vrlo

kada se govori o zdravstvu u prvi plan uvijek stavlja financiranje, iako postoje i drugi resursi koji u velikoj mjeri pomažu razvoju zdravstva, kao što su znanje, komunikacije, organizacija i zakonodavstvo.

Savjetovanje je, vezano uz plan trajnog stručnog usavršavanja doktora medicine, stomatologije i veterinarske medicine u vojnom sustavu i vojnih psihologa, jedno u nizu aktivnosti koje Služba za zdravstvenu zaštitu provodi u sklopu svog Programa za zaštitu, promicanje i očuvanje zdravlja djelatnika MO-a i OS-a RH. ■

NATO-ov Odbor za zračnu obranu u ZB-u Zemunik

Snimio: Tomislav BRANDT

NATO-ov Odbor za zračnu obranu (NATO Air Defence Committee - NADC) boravio je u sklopu svog dvodnevog posjeta Republici Hrvatskoj 8. travnja u 93. ZB Zemunik.

Riječ je o NATO-ovom Odboru koji se bavi svim pitanjima vezanim za zračnu obranu, a njegovi članovi su

predstavnicima zemalja članica NATO-a i zemalja partnera. Odbor je predvodio njemački general bojnik Manfred Lange, a domaćini u 93. ZB Zemunik bili su državni tajnik Ministarstva obrane Mate Raboteg i zapovjednik HRZ-a i PZO-a brigadni general Viktor Koprivnjak. Tijekom posjeta članovi Odbora, njih 60, od toga 10 generala, upoznali su se sa školovanjem naših pilota, a organizirana je i izložba tehnike HRZ-a i PZO-a, kao i zanimljiv letački program.

Državni tajnik Mate Raboteg je novinarima rekao da je to prvi posjet NATO-ovog Odbora za zračnu obranu Republici Hrvatskoj, kako bi se upoznali kakve su naše mogućnosti za uključivanje u NATO obrambeni sustav. Državni tajnik je dodao i to

da naše tehničke mogućnosti nisu još usporedive s tehnikom NATO zemalja, ali da smo, što se tiče procedura izobrazbe, blizu NATO standarda, što je pohvalio i NADC.

Posjetom je bio zadovoljan i general bojnik Lange koji je rekao kako se susreo siskusnim mladim ljudima koji su vrlo entuzijastični u svom poslu, a to je ponekad i važnije od tehničke i materijalne opremljenosti. General bojnik Lange se pohvalno izrazio o programu obuke naših pilota, u čemu je prema njegovim riječima učinjen velik pomak u posljednjih 10-14 godina. "Mi nismo došli ovamo kao netko tko sve zna, već smo došli vidjeti što vi radite i razmijeniti informacije", rekao je na kraju posjeta general Lang.

L. PARLOV

Sedmo prvenstvo OS RH u krosu

U Varaždinu je od 30. do 31. ožujka 2. gardijska brigada organizirala 7. prvenstvo OS-a RH u krosu na kojem su sudjelovali pripadnici 21 postrojbe OS-a RH.

Prvenstvo je otvorio zapovjednik 2. pješačke bojne 2. gbr bojnik Stevo Šimunović. Na iznimno teškoj, blatnjavoj i zavojitoj stazi dužine 9300 m vodila se neizvjesna borba do samoga kraja, kako u pojedinačnoj tako i u ekipnoj konkurenciji. U pojedinačnoj konkurenciji prvo mjesto osvojio je poručnik Željko Franjo Letonija, pripadnik 202. br PZO-a. Pripadnik 2. gardijske brigade, vojnik Siniša Kovač osvojio je drugo, a pripadnik 3. gbr Mario Tissauer treće mjesto. U ekipnoj konkurenciji pobjednički pehar osvojili su pripadnici 3. gbr, pripadnici 2. gbr osvojili su drugo, a pripadnici 350. VOB treće mjesto.

načnoj konkurenciji prvo mjesto osvojio je poručnik Željko Franjo Letonija, pripadnik 202. br PZO-a. Pripadnik 2. gardijske brigade, vojnik Siniša Kovač osvojio je drugo, a pripadnik 3. gbr Mario Tissauer treće mjesto. U ekipnoj konkurenciji pobjednički pehar osvojili su pripadnici 3. gbr, pripadnici 2. gbr osvojili su drugo, a pripadnici 350. VOB treće mjesto.

Ž.F.L.

■ Najbolji u krosu: poručnik Željko Franjo Letonija (u sredini), vojnik Siniša Kovač (lijevo), Mario Tissauer (desno)

Prijave za prvenstvo OSRH u plivanju

Sedmo prvenstvo oružanih snaga Republike Hrvatske u plivanju održat će se na bazenima "Poljud" 28. i 29. travnja 2005. u Splitu. Na natjecanju se očekuje nastup pedesetak natjecatelja iz deset ustrojbenih cjelina, a natjecanje će se provesti u pet disciplina (50 m prsno, 50 m u odori s puškom, 200 m slobodno, 4x50 m slobodno, 4x50 m u odori s puškom).

Prijave se mogu poslati do srijede 20. travnja 2005. na broj faxes: 021/354-241

Austrijsko izaslanstvo u ZZIO-u

Izaslanstvo Dočasničke akademije OS Republike Austrije od 11. do 13. travnja posjetilo je hrvatsko Zapovjedništvo za združenu izobrazbu i obuku.

Trodnevni program uključivao je prezentacije s obiju strana, posjet Taktičko-simulacijskom središtu, Školi stranih jezika te Dočasničkoj i Višoj dočasničkoj školi. Prema riječima čelnika austrijskog izaslanstva, brigadnog generala Andreea Rotttera, nakon razgovora u ZZIO-u, ovaj će posjet "proširiti horizonte i

svima dati nove ideje", a u Austriju želi "ponijeti korisne savjete Hrvatske vojske, koja je nedavno vodila rat i stoga ima sasvim posebna iskustva". Osvrnuvši se na današnje dočasnike, ustvrdio je da u njih nije važna samo "izvrsna vojna obučenaost, nego i stjecanje dodatnih znanja koja im mogu omogućiti i eventualno djelovanje u civilstvu", a istaknuo je i važnost obučenaosti dočasnika za sudjelovanje u međunarodnim mirovnim operacijama.

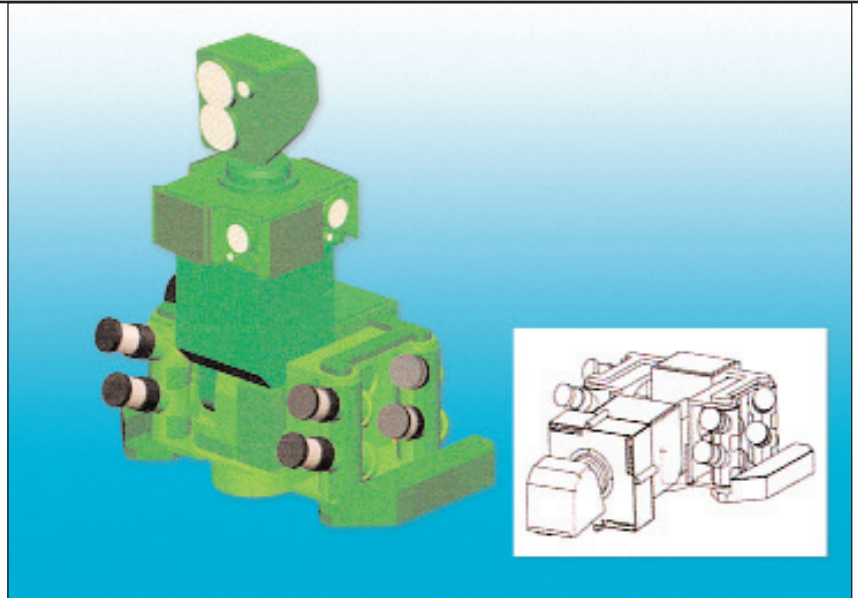
D.V.

Zaštitni sustav MUSS

TVRKA EADS Defence Electronic potpisala je ugovor s tvrtkom Krauss-maffei Wegmann (KMW) za razvoj, integraciju, testiranje i ocjenjivanje višenamjenskog samozaštitnog sustava MUSS (*MUltifunctional Self-protection System*). MUSS je predviđen za ugradnju na BVP Puma koji se razvija za njemačku vojsku.

Ugovor predviđa proizvodnju ograničenog broja predserijskih jedinica sustava MUSS kako bi se mogli instalirati na pet predserijskih Puma koje će provoditi testiranja i ocjenu ugrađenih podsustava. Ako sve prođe bez problema nakon 2007-08. pokrenula bi se serijska proizvodnja za opremanje 405 Puma.

Vrijednost ugovora se procjenjuje na 200 milijuna eura. Sustav MUSS tvrtka EADS je počela razvijati 1997. uz financijsku potporu Saveznog ureda za obrambenu tehnologiju i nabave (BWB). Tvrtka vjeruje kako će razvoj MUSS-a biti veliki korak naprijed na području samozaštitnih sustava. MUSS u inačici za BVP Puma sadrži integrirane senzo-

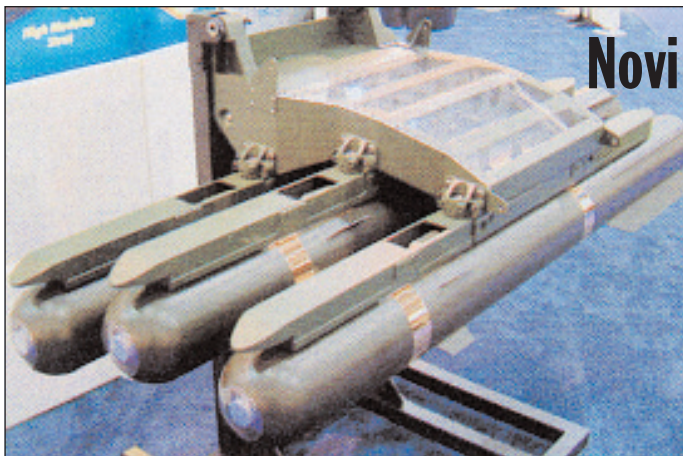

re za upozorenje na laser i projektele koji automatski nadgledaju perimetar oko vozila u potrazi za mogućim prijetnjama.

Protumjere provode dva podsustava, IC ometač koji ometa sustav vođenja projektila te bacač pirotehničkih patrona koje stvaraju dimnu zavjesu koja djeluje u vidljivom i IC spektru. Takva konfiguracija omogućava zaštitu od protuoklopnih projektila I. i II. generacije (IC ometanje sustava za vođenje i zbunjivanje operatora) te od laserski vođenih projektila dimnom zav-

jesom koja se stvara između vozila i projektila. Tvrtka navodi kako sustav donekle pruža zaštitu i protiv kinetičkih projektila. Zaštita od kinetičkih projektila je objašnjena na sljedeći način: protivnički tenk prije opaljenja laserskim daljinomjerom osvijetli štice vozila, MUSS detektira signal i obavještava posadu Pume. Posada ima oko 5 sekundi da naglim manevrima izmakne dolazeći projektil, a može se aktivirati i dimna zavjesa i tako optički prikriti vozilo.

M. PETROVIĆ

Novi početak za JCM projektele?!

NAKON nedavnih najava američkog ministarstva obrane kako bi JCM (Joint Common Missile) projekt mogao biti otkazan, američka vojska poduzima znatne napore kako bi projekt održala na životu. Riječ je o pet milijardi američkih dolara vrijednom projektu dizajna projektila

u ministarstvu obrane u njihovom protivljenju JCM-u, koje ih i u idućem razdoblju smatra sasvim dostatnim.

U Lockheed Martinu, predlagачu JCM projekta, kao veliku vrijednost i prednost JCM-a u odnosu na "stariju" generaciju projektila navode

zrak - zemlja nove generacije, koji bi trebali zamijeniti postojeće projektele AGM-114 Hellfire i AGM-65 Maverick, inače glavne argu-

stečena iskustva u operacijama *Desert Storm*, *Enduring Freedom* i *Iraqi Freedom* te implementaciju novih tehnologija, čime se postiže niža nabavna cijena, niži operativni troškovi, uz povećanje dometa (16 km na helikopterskim platformama, 28 km na avionskim platformama), preciznosti i učinka projektila. Dizajn JCM projektila predviđa integriranje naprednih elektrooptičkih senzora (u glavu, odnosno tijelo projektila) kao što su infracrveni senzor, poluaktivni laserski senzor te milimetarski radar čime se uz povećanu preciznost postiže i "fire and forget" osobina uporabe projektila.

I. SKENDEROVIĆ

Warrior ostaje u službi još 30 godina

BRITANSKO ministarstvo obrane objavilo je kako planira svoje dvije glavne oklopne platforme, tenk Challenger 2 i borbeno vozilo pješništva Warrior, zadržati u operativnoj uporabi sve do 2035. Prijašnji je plan predviđao povlačenje iz službe i zamjenu novim sustavima 2025. Razlog za desetogodišnje produženje je u činjenici da su nedavni angažmani britanske kopnene vojske pokazali kako su obje platforme još uvijek u svjetskom vrhu.

Procijenjeno je kako će se budućim modernizacijama i unaprjeđenjima to mjesto moći i zadržati. Stoga trenutačno nema potrebe ulagati velike količine novca u razvoj potpuno novih platformi kad se s manjim dijelom tog iznosa Challenger i Warrior mogu s vremenom modernizirati uvođenjem novih tehnologija koje će im pružiti prednost na bojištu i u idućih 30 godina.

Najveći modernizacijski program za Challenger 2 je provjera mogućnosti postavljanja novog topa. Umjesto standardnog britanskog izlubljenog topa L30 kalibra 120 mm

provjerava se mogućnost ugradnje njemačkog neižlubljenog topa istog kalibra, dužine cijevi 55 kalibara. Paljbene probe će se izvoditi tijekom ove i iduće godine, a nakon toga donijet će se odluka o mogućoj zamjeni topa.

Warrior trenutačno prolazi sličan program. Naime razmatra se mogućnost zamjene sadašnjeg topa kalibra 30 mm novim, jačim i učinkovitijim rješenjem. Kako sada stvari stoje, u igri su dva moguća rješenja, oba kalibra 40 mm. Prvo rješenje je

top tvrtke CTA International s teleskopskim streljivom. Tvrtka je već ponudila cijelu instalaciju, top i besposadnu kupolu spremnu za postavljanje na Warrior. Druga je opcija top ATK Gun System 30/40 mm MK44.

U oba je slučaja riječ o vrlo modernim topovima koji su većeg kalibra od dosadašnjeg rješenja, a moderna im konstrukcija omogućava lakše održavanje i veću učinkovitost.

M. PETROVIĆ

Rumunjska dobiva nizozemski HAWK sustav

NA TEMELJU sklopljenog sporazuma između rumunjske i nizozemske vlade, tijekom ove godine Rumunjskoj bi trebao biti isporučen PZO sustav srednjeg dometa MIM-23 HAWK. Ugovor koji je sklopljen u studenome 2004., i čija se vrijed-

nost procjenjuje na 23,5 milijuna eura, uz prodaju obuhvaća i program modernizacije četiri bitnice novonabavljenog HAWK sustava.

Tom nabavom rumunjsko ratno zrakoplovstvo kani zamijeniti postojeći PZO sustav S-75M3 Volkov

(SA-2 Guideline), čije se povlačenje iz operativne uporabe očekuje do prosinca ove godine. Modernizacija novonabavljenog sustava, odnosno projektila osigurana je Phase III PIP (*Product Improvement Program*) programom, i trebala bi biti

realizirana od 2005. do 2008. godine. Radovi oko modernizacije sustava obavili bi se u Rumunjskoj, u suradnji s tvrtkom Electromecanica. Rumunjska će time, uz Sjedinjene Američke Države i Tursku, biti treća zemlja u sklopu NATO zajednice koja će imati HAWK sustav moderniziran u sklopu Phase III standarda.

Ugovor je sklopljen na temelju izravnog pregovaranja dviju vlada, bez provedbe dodatnog natječaja. Uz tvrtku Raytheon koja će isporučiti sustav, tvrtka Kongsberg Defence će isporučiti radarsku i komunikacijsku opremu, dok će platforma biti postavljena na kamione tvrtke DAF. Prva bitnica trebala bi stići u Rumunjsku do rujna ove godine.

I. SKENDEROVIĆ

TVRKA Automotive Technik Limited (ATL) dovršila je prvi serijski primjerak oklopnog terenca Pinzgauer pogonske konfiguracije 6x6. Vozilo je dio narudžbe novozelandske vojske koja je naručila već drugu seriju Pinzgauera, od toga šezdeset u oklopljenoj inačici.

Novi oklopni Pinzgauer 6x6 razvijen je kao zajedničko ulaganje između ATL-a i tvrtke S MacNeillie iz Walsalla koja je specijalizirana za

Proizvodnja oklopnog Pinzgauera

proizvodnju oklopnih vozila. Ta će inačica Pinzgauera znatno ojačati tu seriju legendarnih vozila. Dosad su bila dostupna kao laki neoklopljeni terenci, a odsad se mogu dobiti i kao oklopna inačica.

Temeljno podvozje je isto kao i kod standardnog Pinzgauera 6x6 bez oklopa. Sve dobre prednosti serije Pinzgauer (izvršna terenska pokretljivost, brzina i učinkovitost) zadržane su uz dodatak velike prednosti oklopnom zaštićenog vozila.

Tijelo vozila je od pancirnog čelika koji pruža zaštitu od streljiva 7,62x51 mm, a podnica je također oklopljena kako bi se posada i putnici zaštitili od djelovanja mina i improviziranih eksplozivnih naprava.

Gume su opremljene run-flat umetcima koji omogućavaju vožnju i kad je guma pogođena metkom i probušena. Moguće je i postavljanje dodatnog modularnog oklopa, ovisno o potrebi i željama kupaca. Na krovu se može postaviti instalacija za postavljanje strojnice.

Vozilo je izazvalo zanimanje raznih vojnih i civilnih agencija diljem svijeta. Vojne organizacije s Pinzgaue-rom dobivaju raznolik i učinkovitu obitelj vozila sposobnu odgovoriti raznim izazovima. Doba terorizma i mogućih asimetričnih prijetnji bilo gdje u svijetu otvara potreba za specijaliziranim zaštićenim vozilima, lakšim i "civilskim" od standardnih vojnih oklopnih vozila, ali s druge strane dovoljno zaštićenih da se mogu uporabiti u kriznim situacijama

M. PETROVIĆ

Velika Britanija naručuje nove patrolne brodove za Falklande

BRITANSKO ministarstvo obrane potpisalo je ugovor s brodograđevnom tvrtkom Vosper Thornycrofta o gradnji četiri nova izvanobalna patrolna broda čija bi temeljna zadaća bila patroliranje u vodama oko Falklandskog otočja.

Novi brodovi će predstavljati modificiranu inačicu izvanobalnih patrolnih brodova klase River, od kojih već tri služe u britanskoj ratnoj mornarici. Novi brodovi će se prema već postojećem obrascu za brodove klase River unajmiti do ožujka 2012., a zamijenit će dva patrolna broda klase Castle, HMS Leeds Castle i HMS Dumbarton Castle.

Prema ugovoru, projektiranje i gradnju sva tri broda financira tvrtka Vosper Thornycroft te ih iznajmljuje britanskom ministarstvu

obrane na početno razdoblje od pet godina. Tvrtka Vosper Thornycroft također osigurava punu logističku potporu britanskoj mornarici tijekom službe. Na kraju razdoblja iznajmljivanja ministarstvo obrane može produžiti ugovor o najmu, kupiti brodove ili ih vratiti tvrtki Vosper Thornycroft.

Istisnina novih brodova iznosit će 1850 tona, imat će posadu od 34 člana što je za 17 osoba manje u odnosu na klasu Castle, te će

biti naoružani s jednim topom kalibra 30 mm. Isto tako bit će opremljeni s poletnom palubom s koje će moći polijetati helikopteri tipa Merlin, a od elektroničke opreme koju će nositi treba istaknuti poboljšani motrilački radar za nadzor morske površine Terma Scanter 4100.

Prema britanskom ministarstvu obrane program unajmljivanja novih patrolnih brodova vrijednosti je oko 57,3 milijuna dolara, a ako se najam produlji troškovi će biti i veći. Gradit će se u brodogradilištu Portsmouth, a trebali bi ući u službu 2007.

M. BRLIĆ

Porinuta prva fregata Horizon

PRVA fregata iz francusko-talijanskog projekta Horizon (vrijednog 2,8 milijardi eura) porinuta je 10. ožujka u francuskom brodogradilištu DCN Lorient. Fregata je dobila ime Forbin, a u trenutku porinuća bila je u visokom stupnju opremljenosti. Zbog toga se očekuje da će opremanje fregate borbenim sustavima trajati samo šest mjeseci.

Osnovna namjena tih fregata je osiguranje protuzračne zaštite za nosače zrakoplova i/ili desantne snage. Uz to fregate će opremiti svim potrebnim komunikacijskim sustavima kako bi mogle obavljati i dužnosti zapovjednog broda tijekom izvođenja združenih zadaća. Osnovu protuzračnog sustava činit će PZO raketni sustav Aster 15/30. Francuske će fregate dobiti i pro-

tubrodske vođene projekte MM-40 Exocet, dok će talijanske opremiti protubrodskim projektilima Otomat Teseo Mk.2.

Ako ne bude većih teškoća tijekom opremanja, Forbin će svoje prve vožnje morem obaviti u prvoj polovici 2006., dok je primopredaja predviđena već za prosinac iste godi-

ne. Talijanska ratna mornarica svoju prvu fregatu iz tog projekta - Andrea Doria, očekuje sredinom 2007. Daljnje primopredaje francuske fregate Chevalier Paul i talijanske Caio Duilio trebale bi se obaviti od 12 do 18 mjeseci nakon Forbina i Andree Dorie.

S. RADAKOVIĆ

Hermes 450 - glavna kralježnica Watchkeeper platforme?!

BRITANSKI sustav bespilotnih letjelica Watchkeeper mogao bi prema određenim najavama zbog smanjenih financijskih izdvajanja pretrpjeti znatnu redukciju. Ta redukcija prema tim najavama mogla bi se odnositi na to da Watchkeeper sustav čini samo jedna letjelica, odnosno zrakoplovna platforma. Promjene u programu mogle bi se odnositi i na odgodu početka operativne uporabe sustava Watchkeeper, i to iza 2006. kako je

bilo izvorno planirano. Određene procjene navode kako bi Watchkeeper mogao biti operativan do 2009. godine.

Uz letjelicu Hermes 450, britanske oznake WK450, koja će po svemu sudeći biti jedina i glavna kralježnica sustava, prema prijašnjim najavama sustav je trebala činiti i letjelica Hermes 180. Preporuka za redukciju sustava, koja će uskoro biti upućena ministarstvu obrane Ujedinjenog Kraljevstva, došla je

kao rezultat pregovora Obrambene agencije za nabavu i tvrtke Thales. Razlozi koji se pritom navode nisu samo niži financijski troškovi, nego i činjenice kako je letjelica WK450 u odnosu na Hermes 180 puno zreliji i iskoristiviji sustav. Pritom navode i prosudbu kako WK450 sustav ima veći potencijal za daljnju modernizaciju kroz svoj operativni vijek, te da je zahvaljujući svojim podvjesnim točkama iskoristiv za širok spektar zadaća (pri čemu se dakako misli na mogućnost nošenja ubojnih sredstava). Sustav Watchkeeper (vrijednost projekta procjenjuje se na oko 1,5 milijardi dolara) izvorno je zamišljen kao ISTAR (*Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance*) platforma koja bi britanskim postrojbama sa svojim senzorskim paketom opreme ponajviše služila za prikupljanje obavještajnih podataka, izviđanje i nadzor iz zraka, odnosno prikupljanje podataka o protivničkim ciljevima.

I. SKENDEROVIĆ

Raketna tehnika

lako mnogi drže kako su rakete moderno oružje, povijesni izvori upućuju kako su preteče raketa postojale davno prije. Do ozbiljne je vojne uporabe došlo tek u XX. stoljeću, zahvaljujući snažnom tehnološkom razvoju i obilnom financiranju iz vojnih proračuna

Danijel VUKOVIĆ

Rakete zemlja-zemlja predstavljaju letjelice vretenastog oblika koje se gibaju posredstvom jednog ili više motora koji služe samo za postizanje zadane brzine. Ostali dio putanje raketa prelazi zbog posjedovanja kinetičke energije dobivene radom motora. Budući da rad raketnog motora, na većini konstrukcija, ne ovisi o atmosferskim uvjetima, raketa se može gibati u zračnom i zrakopraznom prostoru. Za pogon raketa služe kemijski (na kruta i tekuća pogonska sredstva), nuklearni, ionski ili plazma raketni motori.

Raketa po konstrukciji može biti jednostupanjska ili višestupanjska, a prema slobodi gibanja nevođena (slobodna) ili vođena. Raketa u suštini predstavlja posebnu vrstu sredstva za nošenje nuklearnog i drugih vrsta eksploziva, za meteorološka ispitivanja, istraživanje visokih slojeva atmosfere, lansiranje zrako-

V-2 pred lansiranje

plovnih letjelica, za razminiranje na kopnu i za druge posebne namjene.

Prve rakete pojavile su se u Kini u III. stoljeću, a spominju se eksplozivni bambusovi štapovi koji su, zapaljeni, stvarali veliku buku. Te rakete, punjene crnim barutom, koji je u to vrijeme bio poznat u Kini, stoljećima su služile za zabavu i u vjerske svrhe.

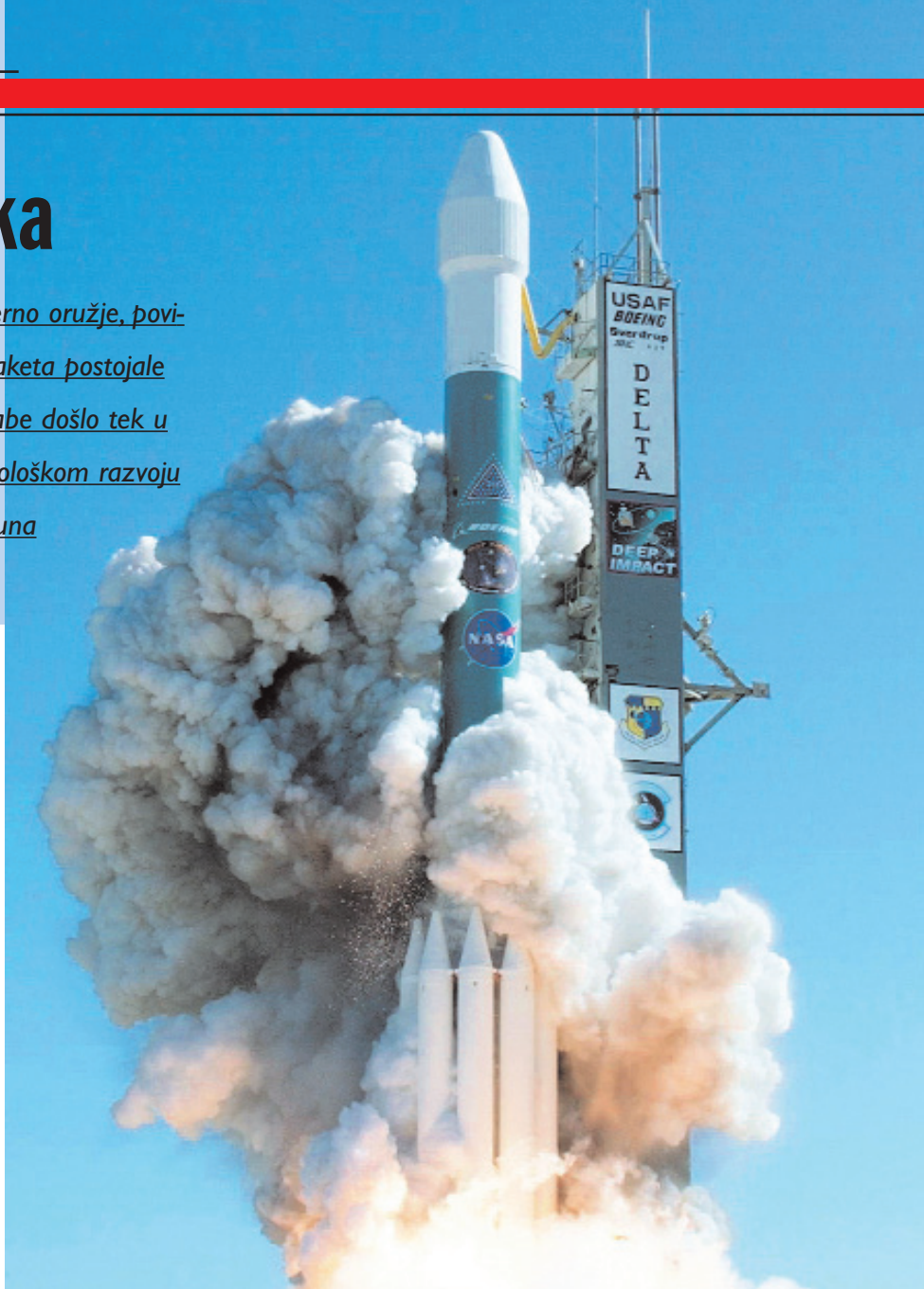
Prve rakete rabljene kao ubojno oružje spominju se u vojnim memoarima kineske dinastije Sung pod pojmom ognjene strijele.

U Europi su rakete prvi put upotrijebljene u opsadi talijanskog grada Mestre 1337. Talijanski povjesničar L. Muratori u jednom od svojih djela opisuje paljenje opsjednutog grada Chioggiae 1397. te prvi rabi pojam

raketa (rocchetta), koji se poslije udomaćuje u većini svjetskih jezika.

Potkraj XVIII. stoljeća Indijci su u ustanku protiv engleskih kolonizatora uporabili rakete izrađene od metalnih cijevi punjenih barutom, pričvršćenim na bambusove štapove dužine oko 2,5 m, koji su služili za stabilizaciju u letu. Na temelju tih raketa, Britanci pristupaju izradi ratnih i signalnih raketa. U Rusiji je u XIX. stoljeću general Zasjadko obavljao eksperimente s raketama koje su imale konstrukciju od željeznog lima punjenog crnim barutom, bojnu glavu i štap za stabilizaciju. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Libanon - bliskoistočna šahovska ploča

Atentat na bivšeg libanonskog premijera Haririja u veljači 2005. nakon duže vremena usmjerio je pozornost svjetske javnosti na Libanon

Hrvoje BARBERIĆ

Ubojstvo bivšeg libanonskog premijera Haririja u veljači 2005. godine je nakon duže vremena ponovno usmjerilo pozornost svjetske javnosti na Libanon. Haririjevim ubojstvom prekinuto je desetljeće i pol kontinuirane poslijeratne stabilizacije zemlje i upozoreno na problem prisutnosti stranih trupa na libanonskom teritoriju. Naime, mali Libanon, nekadašnja svijetla točka Bliskog istoka, već je desetljećima igralište stranih vojski i mjesto gdje se prelamaju strateški interesi regionalnih sila. Nakon što se 2000. godine Izrael u potpunosti povukao iz Libanona, na libanon-

skom teritoriju je od regionalnih igrača ostala prisutna samo sirijska vojska. Tiha sirijska okupacija Libanona imala je posljedicu - miješanje Damaska u libanonsku politiku a na poslijetku je rezultirala i ubojstvom Rafika Haririja. Međutim, sirijska vojna prisutnost samo je posljednje poglavlje u dugoj povijesti vanjskih miješanja u libanonske unutarnje odnose.

Francuska je još sredinom devetnaestog stoljeća iskoristila vjerske netrpeljivosti i progone libanonskih kršćana za uspostavu svog kolonijalnog utjecaja. Godine 1862. Libanon je postao autonomna provincija u sklopu Osmanlijskog Carstva sa snažnim europskim i francuskim utjecajem. Nakon završetka I. svjetskog rata Francuska je dobila mandat Lige naroda za današnje područje Sirije i Libanona. Francuzi 1926. godine odvajaju Libanon od Sirije, a 1944. godine postaje nezavisan. Iako bez naftnih izvora koji su omogućili gos-

podarski razvoj nizu bliskoistočnih država, maleni Libanon se nakon II. svjetskog rata preobrazio u najnapredniju zemlju Bliskog istoka.

Jedna od libanonskih specifičnosti je vjerska heterogenost stanovništva. Nacionalni konsenzus podjele vlasti, stvoren ustavnim izmjenama 1943. godine, temeljio se na popisu stanovništva iz 1932. godine prema kojem su maronitski kršćani činili više od polovine stanovništva, zbog čega im je pripao i najveći dio političke moći. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnici.hr

Rooivalk traži kupce

Završetkom ispitivanja prototipova potrebnih da taj helikopter uđe u serijsku proizvodnju, nije značilo da su najteži problemi riješeni. Najteža bitka za daljnji razvoj tog helikoptera tek predstoji, a to je bitka za tržište koje je i uvjetovalo njegovo postojanje

Zoran KESER

Tvrtka Denel Aviation svojim privatnim sredstvima uspjela je oživjeti taj projekt nakon ukinjanja državne financijske pomoći. Rizik njezinog ulaganja isplatit će se jedino ako SAAF i strani kupci naruče dovoljan broj letjelica kako bi se pokrili barem visoki troškovi razvoja, no kako sada stvari stoje, ta očekivanja nisu ispunjena. Najoz-

biljnije tome u prilog ide izjava južnoafričke vlade: "Ili će Rooivalk naći kupce ili se projekt zatvara". Ipak, nije sve tako crno kako se čini jer postoje opravdani razlozi za optimizam. Ali vratimo se nekoliko godina unatrag.

Da bi se Rooivalk plasirao na stranu tržište, kupac se morao uvjeriti da kupuje provjereni helikopter, a to

je bilo ostvarivo jedino uvođenjem helikoptera u operativne postrojbe. Zbog toga je od isporuke prvog prototipa pa do prvog serijskog Rooivalka trebalo čekati tek šest godina. Tako je 6. siječnja 1999. godine, 16-oj eskadrili borbenih helikoptera SAAF-a smještenoj u bazi Bloemfontein, službeno predan prvi od ukupno 12 AH-2 Rooivalka.

Posljednji EDM prototip predstavljao je krajnje planirani izgled traženog helikoptera, pa se na osnovi toga krenulo u serijsku proizvodnju. SAAF je prvobitno naručio 12 helikoptera s planom isporuke od 1998.-2001. godine tempom od četiri helikoptera godišnje. Prva narudžba od 12 primjeraka izazvala je olakšanje u Denel Aviationu kao i sklopljeni dogovor 1997. godine s francusko-njemačkom grupom Eurocopter o zajedničkom marketingu kako Rooivalka tako i helikoptera Tiger. ■

Serijski primjerci Rooivalka u proizvodnim pogonima

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Nakon ustrojavanja ostalih dijelova Vojne krajine duž granice i kordona s Osmanlijskim Carstvom posljednja na red došla je granica na Kupi i Savi, takozvana Banska krajina. Nakon ustroja regularnih postrojbi u Slavonskoj krajini tadašnji hrvatski ban Karlo grof Batthányi ustrojio je 1750. na nekadašnjem području Petrinjske ili Banske krajine dvije pješačke i jednu konjaničku regularnu krajišku pukovniju

Vladimir BRNARDIĆ

Prva banska pukovnija podizana je i novačena u zapadnom dijelu Banske krajine na području nekadašnje Glinske kapetanije, Druga banska pukovnija u istočnom dijelu na području nekadašnje Petrinjske i Dubičke kapetanije. Nakon ustroja svaka banska pukovnija je imala četiri bojne s po četiri satnije od 240 vojnika i još dvije satnije od po 120 elitnih vojnika - grenadira. Kasnije, preustrojem 1769. grenadiri su zamijenjeni oštrostrijelcima (Scharschützer), a svaka pukovnija brojala je ukupno 4080 vojnika, dočasnika i časnika. Specifičnost dviju banskih pukovnija u odnosu na druge krajiške pukovnije bila je u tome što je njihov titularni vlasnik bio hrvatski ban koji je imao pravo imenovati sve časnike, pa je u tim pukovnijama služilo mnogo domaćih plemića, časnika i dočasnika. Iako je bilo određeno da Bansku krajinu i postrojbe u njoj uzdržavaju hrvatski staleži i Kraljevina postrojbe stacionirane ondje bile su ipak pod izravnim zapovjedništvom Dvorskog ratnog vijeća. Od svoga osnutka postrojbe Banske krajine

Hrvatske krajiške pješačke pukovnije do 1809.

Banski generalat

borile su se u gotovo svim ratovima Habsburgovaca.

O hrabrosti i požrtvovnosti banskih krajišnika najbolje nam pokazuje podatak da su od kada je uvedena zlatna i srebrna medalja za hrabrost 1790. pa sve do 1809. pripadnici pojedinih postrojbi Banskog

generalata odlikovani s 3 zlatne i 12 srebrnih medalja za hrabrost. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojn timer.hr

Aljubarrota (1385.)

Dalekometno koplje

Legenda kazuje kako je Joao I. zavitlao svoje koplje u zrak namjeravajući podići crkvu na mjestu na kojem ono padne. Vjerojatno je imao iznimno jaku ruku...

Jurica MILETIĆ

Bitka na Veliku Gospu

Nešto sjevernije od Lisabona, u kapelici Sao Jorge, na zaravni zvanj Aljubarrota, tek koji kilometar dalje od glasovite Alcobace, u jednu se nišu u crkvenom zidu svakodnevno stavlja vrč svježe vode održavajući i tako sjećanje na vreli kolovoški dan 1385. kada se odlučilo o sudbini Portugala. Naime, kralj Kastilje, na čelu svojih vojnika ali i ponekog portugalskog plemića, krenuo je za račun španjolskog kraljevstva osvojiti Portugal, odnosno Lusitaniju. Suprotstavio mu se tek Joao I. na čelu svojih strijelaca, potpomognut vrsnim zapovjednikom Nunom Alvaresom Pereirom, kojem je, baš kao i njegovu kralju, bilo tek dvadeset godina. Žed koja je vojnike morila tijekom tog sudbonosnog srza sa Španjalcima, potaknula je portugalskog kralja, inače pobjednika, da se zavjetuje kako će - dok je svijeta i vijeka - na raspolaganju svih putnika-namjernika uz cestu uvijek biti i vrč svježe vode. Kralj je, naime, povjerovao kako svoju pobjedu može zahvaliti čudu, pa se zakleo i da će podići bajnu crkvu posvećenu Bogorodici, jer sama se bitka odigrala upravo na Veliku Gospu - 15. kolovoza.

Legenda dalje kazuje kako je zavitlao svoje koplje u zrak namjeravajući podići crkvu na mjestu na kojem ono padne. Vjerojatno je imao iznimno jaku ruku, jer mjesto na kojem se otad uzdiže legendarna crkva Santa Maria da Vitoria, bolje poznata kao Batalha, punih je 16 kilometara dalje od bojnog polja.

Dok ga je vjerna Penelopa na dalekoj Itaci čekala i uporno prosc odbijala, Odisej je, kažu, između ostalog udario temelje današnjem gradu Lisabonu. Možda i nije bilo baš tako, ali lijepo zvuči. Znano je, naime, kako su stari Grci stvarno na svojim trijerama dolazili do Iberske obale i naveliko trgovali

s njezinim starosjediocima, a velika luka na rijeci Tagus od pamtivijeka je bila poznata kao Olissibona. Nikakvo čudo da su se prvi naseljenici oduševili položajem: sedam brežuljaka zatvara ravan komad riječne obale.

Povjesničari, za razliku od Homeru, tvrde kako je na mjestu današ-

njeg glavnog grada Portugala nekoć bilo feničko trgovište zvano Alis Ubo, koje su Rimljani poslije prozvali Felicita Iulia, utvrdili ga i cestama povezali s ostatkom Carstva, izgradili mu javna kupališta, kazalište i groblje, i istrgnuli ga tako iz barbarskog okružja.

Za razliku od mnogih drugih europskih prijestolnica, portugalski gradići i glavni grad Lisabon nisu ostali bez svoje stare jezgre. U Lisabonu ni palače niti oronuli kućerci nisu još ustuknuli pred globalno bezličnim aluminijsko-staklenim konstrukcijama ispunjenim namještajem u boji prirodnog drveta koji se najčešće doima kao promašena kopija stilskih značajki pedesetih godina prošlog stoljeća. Njegov najljepši, najpoznatiji, ali i najromantičniji dio neprijeporno je još uvijek Alfama kojom gospodari utvrda sv. Jurja, odnosno Castelo Sao Jorge. Njezine visoke zidine ograđuju prostor u kojem se podno kipa Alfonsa Henriquesa paunovi šepure usred jata prizemljenih sveprisutnih golubova. Možda je naporno uspinjati se strmim uličicama, širokim jedva da se mimoiđu dva magarca, što nerijetko završavaju u nevidljivim dvorištima kojih su jedini ukras starinske crpke za vodu. A k njima hrle žene s krčazima u rukama, žurnim koracima, pokraj starih ribara što krpaju mreže. Ovisno o dobu dana, lako se očešati o sanduk krcat svježim srdelama i narančama, ili se pak probijati kroz šačice ljudi koji se ispred kakve vinarije osvježavaju vinom. Ne bilo kakvim, već onom tipičnom kapljicom u Portugalu poznatom kao "vinho verde", laganim, iskričavo bijelim, bolje rečeno zelenkastim vi-

Ispred Batalhe se nalazi spomenik Joaovom vojskovođi Nunu Alvaresu Pereiri

Građevina koja utjelovljuje pobjedu

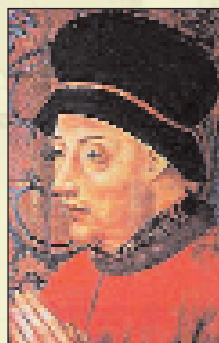
Crkva poznata kao Batalha građena je u gotičkom stihu. Za njezinu je gradnju odabran vapnenac kojeg su suvremeni opisali kao kamen gladak poput djevičanske kože, a kojeg u nedogled pozlaćuju sunčeve zrake. Glavni je graditelj bio Alfonso Domingues, koji je svoje nacрте utemeljio na predlošku nedaleke crkve Alcobace. No, Joao I. se upravo vjenčao Philippom od Lancastera, pa je zahvaljujući njezinu ocu u nacrt ušlo dosta elemenata perpendikularnog sloga engleske gotike. Kada je Joao umro, njegov sin Duarte počeo je graditi panteon dinastije Aviz, ne sluteći da će se portugalska moć proširiti na sve strane svijeta. U kapelici zvanj Kapela osnivača, danas okruženi svojim sinovima počivaju i Joao I. i njegova kraljica. Na sebi svojstven način, gradnja utjelovljuje i najveću Joaovu pobjedu i čudnu, nerijetko tragičnu povijest Portugala, kojeg su nekoć zvali Lusitania.

nom, nezaustavljivo pitkim.

Krijepi pomisao da se s Alfame na glavni trg donjeg grada može spustiti starim žutim tramvajem koji valjda svakog turista kao kakav vremeneplov vraća barem pola stoljeća unatrag. Ulazeći u nj i nehotice se očekuje pojava kakve mlade žene s frizurom Marlene Dietrich na vrhuncu slave, u čarapama s "natom" i nedepiliranim nogama utaknutim u "lohane" sandale s prorezom za palac.

A tramvaj prolazi tik do drevne prvostolnice i gavrana što je čuvaju. Kažu da su to potomci istih onih gavrana koji su godine 304. dopratili tijelo mučenički ubijenog budućeg sv. Vincenta, koji je svoje vjerovanje glavom platio u Valenciji. A prijenos nje-

govih zemnih ostataka s rta, po njemu nazvanog Rtom sv. Vincenta, naredio je osobno Alfonso Henriques, koji se sad kao kip koči u tvrđavi poviše katedrale. I brod i gavrani ostali su zauvijek i kao dijelovi portugalskog grba, ali i uklesani ili iscertani na brojnim javnim zgradama, čak i pločnicima većih i važnijih trgova.

■ Pobjednik na Aljubarroti - Joao I.

Ako je flamenco glazba Andaluzije, onda fado pripada upravo Lisabonu. Ni jedna ni druga glazba nemaju veze s plesom za publiku, a još manje se svode na komercijalizirano uzvikivanje ole popraćeno kistanjetama. Fado izražava čežnju i tugu. Naziv je nastao od riječi fatum, što znači sudbinu. Lako

se može primijeniti i na genre, ali i na pojedinačnu pjesmu. Gotovo kao lisabonska inačica weltschmerza, fado se poistovjećuje s pojmom saudade koji oplakuje izgubljeno, ili nikad dostignuto.

Već stoljeće i pol noću zabitim uličicama Bairra Alta odjekuju zvuci mandolini nalik plosnate gitare s osam, deset ili dvanaest žica, koja se iz nekad jednostavna izgleda razvila u izvanredno oblikovano glazbalo, često protkano intarzijama od slonovače ili školjke bisernice. A ono što bismo mi nazvali gitarom, tamo nazivaju viola. I dok viola uglavnom akordima prati, gitara melodijom dopunjuje tugaljiv glas ženskog fadiste, koje u pravilu nose crninu i crni šal, kao spomen na prerano umrlu Mariju Severu, prvu veliku fadisticu koja je život skončala u dvadeset i šestoj godini. ■

Skupina autora: "Obzori opstanka", Zagreb, 1992.

Skupina ljudi, članovi Izvršnog odbora Zelene akcije Zagreb, odlučila je zajednički prirediti publikaciju o ratnim razaranjima okoline u Hrvatskoj 1991. godine. Ocijenili su da Zelena akcija Zagreb kao društvena, nevladina organizacija može u znaku zelenih i ljudskih vrijednosti, koje u svojim aktivnostima zagovara, pridonijeti boljem informiranju domaće i inozemne javnosti o tome što je zadesilo Hrvatsku, te osmišljavanju i odabiru pravih poteza za hrvatsku ekološku, gospodarsku i društvenu budućnost u vremenu poslijeratne obnove. Knjiga je nastala kao djelo dvadesetak autora, koji su iz područja za koja su kompetentni ili za koja imaju afiniteta, s kreativnim nastojanjem iznijeli svoje misli. U određenju tema publikacije autori se nisu ograničili samo na okoliš, o čemu ponajbolje govore naslovi pojedinih poglavlja knjige - Ljudi, Dom, Priroda, Horizonti, Opstanak, itd. Autori su pokušali svojim znanjem, razmišljanjem, pa i osjećanjem, shvatiti što se dogodilo, razumjeti dubinu razaranja i karakteristike gubitaka. Publikacija sadrži brojke, podatke i činjenice, ali koje nisu preobimne i kompletne, jer takve daje državna uprava. Cilj je ove knjige, kako je u njoj i zapisano, pridonijeti onom najvažnijem, koje ne može biti ničiji monopol jer se tiče budućnosti i sudbine svih nas, da se mudrije i duševnije dokuči što nam je već danas a pogotovo sutra činiti u obnovi života u Hrvatskoj.

Nikolina Petan

FILMOTEKA

Aleksandar Veliki (kino)

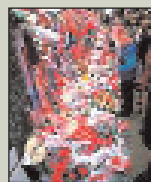
- američki povijesni spektakl (173 min.)
- distribucija: Blitz film & video
- redatelj: Oliver Stone
- glavne uloge: Colin Farrell (Aleksandar), Angelina Jolie (Olimpija), Antony Hopkins (Ptolomej), Val Kilmer (Filip II)

Aleksandar Makedonski bio je veliki vladar. Pokorio je sav tada znani svijet, ujedinio Istok i Zapad, Makedoniju i Grčku, Egipat i Babilon, i sve to u samo tridesettri godine života. Tko je bio i što je želio postići taj povijesni velikan, koji je za života postigao i prestigao slavu mitškog junaka Herkula, možemo vidjeti u ovom gotovo tri sata dugom filmskom epu. *Aleksandar* je pravi primjer autorskog filma, gdje se bez obzira na raskošnu produkciju (film je koštao vrtoglavih 150 milijuna dolara) vidi da sve konce u rukama drži jedan čovjek - redatelj. Oliver Stone je prošao mnogo toga u životu - dvaput je ranjen u Vijetnamu, bio je mornar, trgovački putnik, vozio taksu, ali je bio i veliki filmski redatelj te scenarist i producent. Njemu je poznata slast grljenja zlatnog kipića u Hollywoodu. Svoja dva redateljska Oscara osvojio je oštrom kritikom američke blamaže u Vijetnamu, filmovima *Rođen 4. srpnja* i *Vod smrti*. *Aleksandar* mu je prvi film koji nije ni na koji način vezan za Sjedinjene Američke Države i zbog toga je u njima dočekan dosta hladno. Nekako mi se čini da ih je najviše povrijedilo što se ovaj put bacio u analizu nečega pravadnog i potpuno neameričkog pa je bilo za očekivati da će film mnogo bolje proći u Europi i ostatku svijeta, što se i dogodilo. U Hrvatskoj se *Aleksandar* dugo održao na kinorepertoaru pa, ako ikako možete, otidite u kino, jer šteta je ovako raskošan spektakl ne pogledati na velikom platnu. Onima koji ne stignu, topla preporuka - nikako ga nemojte propustiti kada se pojavi na videu i DVD-u, jer potpuno ravnopravno stoji uz bok najboljim modernim spektaklima, Gibsonovom *Hrabrom srcu* i Scottovom *Gladijatoru*.

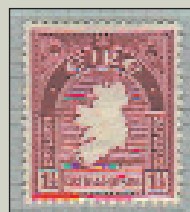
Leon RIZMAUL (leonriz@net.hr)

15. travnja 1989. Nesreća na Hillsboroughu

Svi navijači popularnog engleskog nogometnog kluba Liverpool, a i mnogi drugi ljubitelji nogometne igre, upamtili su 15. travnja 1989. kao jedan od najtežih datuma u povijesti nogometa. Toga dana u Sheffieldu na stadionu Hillsborough trebala se odigrati polufinalna utakmica engleskog FA kupa između Nottingham Foresta i Liverpoola. Pred početak utakmice brojni su navijači kasnili zbog prometnih zastoja na prilazu stadionu, a zbog loše organizacije, nisu na vrijeme uspjeli zauzeti svoja mjesta na tribinama. Utakmica je počela točno u 16 sati, a nesreća se dogodila šest minuta kasnije. U panici koja je zavlada na licu mjesta smrtno je stradalo 95 ljudi, a još je jedan navijač poslije preminuo u bolnici. Ozlijeđeno je 730 navijača, a nesreća se mogla vidjeti uživo u televizijskom prijenosu. U postupku koji je poslije proveden nitko nije odgovarao za smrt tolikog broja ljudi. Nakon nesreće na Hillsboroughu organizatori utakmica u Engleskoj počeli su mnogo više paziti na organizaciju ulaska navijača na stadion pa se takva katastrofa više nije ponovila.

18. travnja 1949. Irska Republika

Točno na uskršni ponedjeljak 1949. irski je parlament zakonskom odredbom proglasio izlazak iz britanskog Commonwealtha te uspostavu neovisne irske države. Nekoliko dana poslije i britanski je parlament potvrdio tu odluku pa je napokon ostvaren san mnogih Iraca diljem svijeta. Put do neovisnosti doista je bio dug i trnovit - Irska je stoljećima bila jedna od najsiriromašnijih europskih zemalja, a osim borbe s glađu i nezaposlenošću, Iraci su svoju nacionalnu svijest morali spoznati i kroz političku borbu protiv Engleza, koji su vladali "zelenim otokom" od početka XIX. stoljeća. Ionako težak položaj Iraca dodatno je pogoršao I. svj. rat, a osobito uvođenje nametnutog zakona o ograničenoj samoupravi 1914. Čekala se samo iskra koja će pokrenuti otvorenu revoluciju, što se dogodilo na Uskrs 1916. Britanci su uspješno ugušili pobunu, ali su okrutno postupali s ustanicima pa se većina Iraca okrenula ka do tada marginalnoj političkoj skupini Sinn Feinu. Irska je punih 30 godina što oružjem što pregovorima tražila neovisnost. Na posljetku je sloboda izvojevana, ali je u međuvremenu šest sjevernih okruga odvojeno u posebnu administrativnu jedinicu izvan irske države a u sastavu Velike Britanije. Sinn Fein je uz pomoć terorističke organizacije IRA-e nastavio borbu za ujedinjenje cijele Irske sve do današnjih dana.

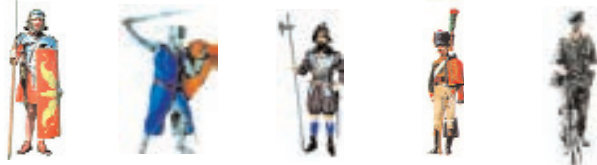
Leon RIZMAUL (leonriz@net.hr)

SLOVO DUHOVNOSTI

Kaos

Redovi u bankama i bolnicama postali su odavno naša svakodnevnica. Ljudi vjeruju u novac i medicinu, jer najvažnije je "biti zdrav i imati novca". Osoba koja kaže da se novcem sve rješava očito nikada nije imala novca. Jedna židovka je rekla da ne razumije kada kršćani govore kako vjeruju da je u svetoj hraništima nazočan živi Bog a crkve im zjape prazne: "Da ja to vjerujem, ne bih izlazila iz crkve". Prorok Izaija piše: "O, kada bi me narod moj poslušao, o kad bi se odvrtio od zloga puta". Psalmist, kada govori o Božjoj brizi, kaže: "Gospod se brine za sve i hrani mlade gavrane što grakću". Današnji ljudi redovito ponavljaju: "Pomozi si sam pa će ti i Bog pomoći". To nigdje ne piše u Svetom pismu. Izgleda da smo izmislili svoje privatne vjere i uzdamo se samo u svoju snagu, i onda se čudimo kada vidimo kaos u nama i oko nas.

Mirko ČOSIĆ

Vojna akademija West Point

Nedvojbena je vojna akademija **West Point** u **Sjedinjenim Američkim Državama** jedna od najpoznatijih vojnih akademija na svijetu. Ukaz o njezinoj osnivanju potpisao je još **Thomas Jefferson** davne **1802.** godine, a njezin položaj valjalo je dobro braniti upravo u vrijeme ratova za stjecanje neovisnosti u borbi s **Britancima**. Naime, američko držanje položaja **West Pointa** sprječavalo je Britance da ovladaju dolinom rijeke **Hudson** i tako svoju dotadašnju koloniju podijele na dva dijela. Zbog te strateške važnosti, **George Washington** je **West Point** proglasio ključem kontinenta.

Ubrzo nakon osnivanja akademije oblikovani su matematički i znanstveni programi nastave, a tijekom **XX.** st. na njoj su diplomirali između ostalih: **John J. Pershing, Dwight D. Eisenhower, Omar N. Bradley, George S. Patton, Douglas MacArthur, H. Norman Schwarzkopf** i **Wesley K. Clark**. Nakon nekoliko desetljeća američki je Kongres izglasao da se na akademiju, sukladno njezinim kriterijima, mogu upisati ljudi svih zanimanja i iz svih dijelova **SAD-a**, čime se ustanova otvorila osobito afričkim, azijskim i hispanskim Amerikancima.

Prva odora koju je akademija **West Point** usvojila kao standardnu godine **1802.** bila je tamnoplave boje, ali u uporabi je ostala samo do **1815.** Otada pa do današnjih dana promijenila se vrlo malo, zapravo malo se promijenila tek svečana odora, dok je mnogo više promjena bilo na radnim i odorama za svakidašnju uporabu, baš kao i na ljetnim i zimskim inačicama.

Zanimljivo je da je temeljna boja odore ostala siva, a da su različiti dodaci najčešće izvedeni u crnoj boji. Svečana je odora svoj više-manje današnji oblik dobila godine **1890.** te *starinski štih* koji je i danas vidljiv. Visoka i kruta kapa *čako* (postoje teorije koje takvu kapu etimologijski vežu s našim gradom **Čakovcem**), nastala je na predlošku ranijih modela, a bijelom su pojasu dodani pojasevi koji se križaju na prsima. Na prednjoj strani kape je grb vojne akademije koji je dizajniran još **1898.**, a u svečanu odoru, koja se nosi samo u svečanim prigodama, odnosno na mimohodima, ubraja se i torbica za streljivo - samo kao ukrasni datak, koji odavno već nema praktičnu primjenu. Što se hlača tiče, u uporabi su sive sa širokim crnim prugama ili bijele.

Jurica MILETIĆ

www.dutchsubmarines.com

Strаница www.dutchsubmarines.com jedna je od neslužbenih vojnih stranica, no, s obzirom na sadržaj, definitivno pripada skupini web siteova koje moramo preporučiti. Riječ je o stranici posvećenoj nizozemskim podmornicama, s brojnim linkovima, prezentacija-

ma, fotografijama i vrijednim (ali ne zaboravite - neslužbenim) informacijama o nizozemskom podmorničarstvu.

U niz zanimljivih linkova naglašavamo fotogaleriju s vrlo visokom rezolucijom slika i nizom amaterskih fotografija snimljenih na vježbama i tijekom plovidbi. Također, među linkovima se nalazi i vrlo zanimljiva podstranica o najvećim i najpoznatijim podmorničarskim nesrećama, a pod linkom **WWII** velik broj dobrih tekstova o podmorničarskim sukobima tijekom najvećeg svjetskog sukoba u povijesti čovječanstva.

Istodobno, site bi mogao biti i *raj* za ljubitelje militarije, jer se na podstranicama može pronaći čak i cjelokupan popis nizozemskih podmornica, kako onih aktualnih, tako i onih davno otpisanih, s velikim brojem preciznih informacija i logotipova (amblema).

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Grad na zapadu Rumunjske poznat po rudarstvu je:

- A Craiova
- B Constanta
- C Temišvar

2. Vlad Tepes Dracula bio je vladar:

- A Moldavije
- B Transilvanije
- C Vlaške

3. Rumunjski kralj koji je abdicirao 1941. godine zvao se:

- A Arpad
- B Carol II
- C Ahmet Zogu

4. Revolucija kojom je srušen diktator Ceausescu dogodila se:

- A 1989.
- B 1990.
- C 1991.

5. Simbol rumunjskog sporta Nadia Comaneci bila je:

- A gimnastičarka
- B sprinterica
- C bacačica kugle

Preludje: 16.20.30-40.50

U sljedećem broju najavljujemo...

- Rat kao društvena pojava i činjenica
- MTV - kamion nove generacije
- Mornarička topnička potpora

